

Projektu īsteno Izglītības attīstības centrs sadarbībā ar British Council Latvia

Projekta
„Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”
dalībnieku – skolēnu un skolotāju –
aptauju rezultāti

2019/2020

Sagatavoja: Evija Kļave

Rīga, 2020. gada februāris

APTAUJU REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

APTAUJU RAKSTUROJUMS

Projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” dalībnieku – skolēnu un pedagogu - aptauja tika veikta projekta uzsākšanas posmā 2019. gada janvārī un projekta noslēguma posmā 2020. gada janvārī. 2019. gada aptauja tika veikta, izmantojot klātienē aizpildāmas paš aizpildāmās aptaujas anketas. Aptaujā piedalījās **27 skolēni un 29 pedagogi**. 2020. gada aptauja, kuras mērķis ir novērtēt projekta īstenošanas laikā notikušās izmaiņas tā dalībnieku attieksmēs, viedokļos un pieredzē, tika īstenota attālināti, izmantojot elektroniski aizpildāmas aptaujas anketas. 2020. gada aptaujā piedalījās **24 skolēni un 30 pedagogi**.

Šajā rezultātu pārskatā ir apkopoti 2020. gada aptaujas dati un veikta to salīdzinoša analīze ar 2019. gada aptaujas rezultātiem. Tā kā katrā aptaujā piedalījās atšķirīgs dalībnieku skaits, datu salīdzinājums absolūtajos skaitļos nesniedz objektīvu izpratni par izmaiņām. Tāpēc, neraugoties uz nelielo aptaujas dalībnieku skaitu, **datu analīzē ir izmantoti relatīvie lielumi (%)**, kas dod iespēju salīdzināt iegūtās atbildes divu datu kopu starpā ar dažādiem absolūtajiem apjomiem.

Aptaujas jautājumi abām mērķa grupām bija kopīgi, izņemot vienu papildu jautājumu pedagogiem par viņiem pieejamajiem resursiem darbam ar skolu jauniešiem. 2020. gada aptaujas anketā tika mainīts jautājums par vēlamajām apgūstamajām prasmēm, jautājot dalībniekiem par projekta laikā pilnveidotajām prasmēm. Tāpat tika papildināts jautājums par galvenajām sabiedriskajām aktivitātēm vai problēmām skolā un/ vai apkaimē ar jautājumu par to, ko konkrēti aptaujas dalībnieki ir darījuši šo problēmu risināšanā.

Abu aptauju salīdzinošās analīzes rezultātu kopsavilkums ir strukturēts atbilstoši aptaujās aptvertajām tēmām. Pielikumā ir aptauju rezultātu atspoguļojums attēlos.

PIEDERĪBAS SAJŪTA

Pilsoniskās aktivitātes līmeni ietekmējošs faktors ir piederības sajūta videi – skolai, pilsētai, valstij, kurā līdzdalība ir iespējama un vēlama (sk. 1., 2. att.). Skolēnu grupā augstākie piederības rādītāji gan 2019., gan 2020. gadā ir skolai un pilsētai, visvājākā ir reģionālā identitāte, taču 2020. gada aptaujas rezultāti rāda, ka tā ir kļuvusi spēcīgāka. Ja 2019. gadā 45% skolēnu jutās ļoti cieši vai cieši saistīti ar savu reģionu, tad 2020. gadā šis rādītājs ir 67%. Piederības sajūta skolai kopumā ir pieaugusi par 4 procentpunktiem. Par 10 procentpunktiem ir pieaudzis to skolēnu īpatsvars, kas jūtas ļoti cieši saistīti ar Latviju, lai gan kopējā piederības sajūta, summējot atbildes „cieši” un „ļoti cieši”, Latvijai ir mazinājusies: attiecīgi no 78% 2019.gadā līdz 62% 2020.gadā. Summētie pozitīvie piederības rādītāji ir samazinājušies attiecībā uz piederības sajūtu pilsētai un Latvijai.

Līdzīgas tendences ir arī skolotāju grupā, kaut gan piederības sajūtas rādītāju samazinājums ir mazāk būtisks nekā skolēniem (sk. 2. att.). Visvairāk tas ir krities attiecībā uz piederību reģionam – no 79% 2019. gadā uz 60% 2020. gadā. Skolotāju grupā visi piederības rādītāji ir augstāki abās aptaujās. Skolotājiem, salīdzinot ar skolēniem, ir ciešāka piederības sajūta skolai (97%) un valstij (83%), turklāt skolotāji kopumā biežāk ir izvēlējušies atbilžu variantu “jūtos ļoti cieši saistīts/-a” ar skolu, pilsētu, reģionu un valsti, kamēr skolēni biežāk norādījuši atbildi “jūtos cieši saistīts/-a” ar konkrēto vietu.

Kopumā secināms, ka abās mērķa grupās joprojām vispēcīgākā ir lokālā identitāte (piederība skolai un pilsētai), savukārt visvājākā tā ir attiecībā uz reģionu skolotāju vidū, bet skolēniem visvājākā ir valstiskās piederības sajūta.

LĪDZDALĪBA

Gan skolēni, gan skolotāji ir atzinuši, ka ir svarīgi iesaistīties **sabiedriskās aktivitātēs** (piemēram, diskusijās, forumos, sabiedriskajās apspriešanās, mītiņos, nevalstisko organizāciju darbībā, partijā utt.), aizstāvēt savas intereses un viedokli (sk. 3. att.). Salīdzinot 2019. gada un 2020. gada rezultātus, var secināt, ka **abās mērķa grupās līdzdalības nozīmīgums ir nedaudz pieaudzis**. Ja 2019. gadā vienīgi skolotāju grupā bija neliels īpatsvars to, kuri uzskatīja, ka līdzdalība sabiedriskās aktivitātēs nav svarīga, tad 2020. gada aptaujā neviens aptaujas dalībnieks nav norādījis, ka līdzdalība nav svarīga. Vienlaikus skolotāji biežāk (2020.gadā – 62%) nekā skolēni (2020. gadā – 41%) izvēlējušies atbildi „diezgan svarīgi”, attiecīgi atbilžu variants „ļoti svarīgi” ir atzīmēts 59% skolēnu anketu un 37% skolotāju anketu. Šāds atbilžu sadalījums ļauj secināt, ka **skolotāju vidū attieksme pret līdzdalību sabiedriskās aktivitātēs ir nedaudz neitrālāka**, kas, iespējams, skaidrojams ar šīs mērķa grupas iepriekšējo līdzdalības pieredzi un nedaudz zemāku pārliecību par savām iespējām šādā veidā ietekmēt dažādu procesu norisi un lēmumu pieņemšanu.

Apkopojot mērķa grupu atbildes par iesaistīšanos dažādās aktivitātēs pēdējā gada laikā, redzams, ka 2019. gadā viszemākā aktivitāte abās mērķa grupās bija saistīta ar dalību nevalstiskajās organizācijās un politiskajās partijās. Zemāka, īpaši skolotāju vidū, 2019. gadā bija līdzdalība brīvprātīgajā darbā. Analizējot mērķa grupu sniegtās atbildes 2020. gadā, secināms, ka situācija ir mainījusies.

Skolēnu grupā ir **pieaugusi jauniešu līdzdalība gandrīz visās aptaujā piedāvātajās aktivitātēs**, izņemot dalību interešu pulciņos ārpus skolas un brīvprātīgajā darbā (sk. 4. att.). Vērā ņemami ir pieaugusi jauniešu līdzdalība skolēnu pašpārvaldes darbībā un vides sakopšanas talkās (salīdzinājumā ar 2019. gadu attiecīgi par 16 procentpunktiem un 19 procentpunktiem). Pieaugusi ir arī skolēnu iesaistīšanās nevalstiskajās organizācijās. Ja 2019. gadā neviens no skolēniem nebija iesaistījies kādas politiskās partijas darbībā, tad 2020. gadā šādu atbildi sniedza 9% skolēnu (2 respondenti).

Skolotāju grupā būtiski ir pieaugusi viņu iesaistīšanās skolā notiekošās aktivitātēs ārpus mācību darba procesa. Par 34 procentpunktiem ir palielinājies to skolotāju īpatsvars, kas piedalās ārpusstundu norisēs (no 59% 2019. gadā līdz 93% 2020. gadā); par 22 procentpunktiem ir palielinājies skolotāju iesaistīšanās skolēnu pašpārvaldes darbībā (no 31% 2019. gadā līdz 53%

2020. gadā); līdzdalība interešu klubos ārpus skolas ir pieaugusi par 18 procentpunktiem (no 45% 2019. gadā līdz 63% 2020. gadā). Līdzīgi kā skolēnu grupā arī skolotāju vidū ir nedaudz palielinājies to īpatsvars, kas iesaistās nevalstisko organizāciju darbībā, 2020. gadā sasniedzot 40% no aptaujātajiem skolotājiem. Tāpat ir palielinājusies skolotāju aktivitāte brīvprātīgā darba veikšanā - no 38% 2019. gadā līdz 47% 2020. gadā.

Ja 2019. gada aptaujas rezultāti liecināja par tendenci abās grupās aktīvāk iesaistīties skolā notiekošajās aktivitātēs, tad 2020. gada aptaujas dati rādi, ka ir pieaugusi abu grupu iesaistīšanās aktivitāte ārpus skolas norisēs – kultūras un izklaides pasākumos, vides sakopšanas talkās un labdarības pasākumos. Neraugoties uz šo tendenci, dalība skolas pasākumos joprojām kopumā ir augstāka, īpaši skolēnu grupā, kas liecina arī par to, ka skola kalpo par platformu līdzdalības prasmju attīstīšanai.

Skolēni un skolotāji abās aptaujās brīvā formā raksturoja savā skolā un apkaimē **aktuālās norises un problēmas**. Šī jautājuma uzdevums bija iegūt izpratni par mērķa grupu spēju apzināties apkārt notiekošo un to līdzdalības iespējas šajās norisēs. Uzmanība jāpievērš abās grupās identificētajai problēmai par apkārtējai sabiedrībai raksturīgo kūtrumu un pasivitāti, neieinteresētību sabiedriskajā dzīvē un līdzdalības motivācijas trūkumu.

Jomas un problēmas, kuru risināšanā ir iesaistījušies jaunieši, ir patiešām daudzpusīgas – tā ir gan līdzdalība apkārtējās vides sakārtošanā, gan labdarības un kultūras pasākumu organizēšanā, gan arī vienaudžu motivēšanā būt aktīvākiem un ieinteresētākiem skolā un sabiedrībā notiekošajā. Skolēni ir aktualizējuši arī tik ļoti svarīgu pilsoniskās sabiedrības pamata principu kā uz savstarpēju cieņu balstītas attiecības, kurās nav vietas mobingam. Jautāti par reālām darbībām, skolēni minēja tādas kā dažādu pasākumu organizēšana, sarunas ar sabiedrību/ iedzīvotāju uzrunāšana, sava viedokļa paušana publiskās diskusijās, iesaistīšanās skolas pašpārvaldē un arī pašvaldības deputātu uzrunāšana.

Skolotāju pilsoniskās līdzdalības darbības aptvērušas ne mazāk plašu lauku. Kā piemērus var minēt sociālo problēmu risināšanu, līdzdalību kopējās izpratnes veidošanā par gaidāmo novadu reformu, sadarbības veidošanu ar pašvaldības speciālistiem, projektos balstīto aktivitāšu paplašināšanos, labdarības, informatīvo un izglītojošo pasākumu organizēšanu. Skolotājiem ļoti nozīmīgi ir izglītības jomas jautājumi – skolas akreditācija, skolu reorganizācijas (apvienošanas un slēgšanas) jautājumi, skolotāju un vecāku sadarbība mācību un audzināšanas procesā, izglītības kvalitāte un prestižs, skolotāju trūkums. Lai risinātu minētās problēmas, skolotāji ir sadarbojušies ar citiem speciālistiem, organizējuši pasākumus (lekcijas, nodarbības, sanāksmes, sarunu pēcpusdienas) par aktuālajām tēmām (ekoloģiju, migrāciju, izglītību), veikuši aptaujas dažādu mērķa grupu vajadzību un interešu noskaidrošanai, piesaistījuši lektoros, aktivizējuši skolēnus, izmantojot jauniegūtās prasmes, paši iesaistījušies dažādos projektos.

Skolēni, skaidrojot **līdzdalības nozīmīgumu**, norādījuši, ka iesaistīšanās sabiedriskās aktivitātēs viņiem dod iespēju pilnveidot savu personību, ietekmēt savu un citu cilvēku dzīvi un nākotni, iegūt jaunu pieredzi, attīstīties pašiem, pilnveidot savas prasmes formulēt savu viedokli un uzklaut citus viedokļus, saskatīt citas perspektīvas, ne tikai savējo. Skolotāji, pamatojot līdzdalības nozīmi, atvērtajās atbildēs ir norādījuši, ka viņiem ir svarīgi paust savu viedokli, tas tiek uztverts kā pienākums un atbildība pret sevi un sabiedrību, viņu aktivitāte mudina arī citus

iesaistīties un izteikties. Līdzīgi kā skolēni, arī skolotāji uzskata, ka līdzdalība sabiedrības dzīvē ir iespēja ietekmēt lēmumus un nākotni, par ko atbildība ir jāuzņemas katram pašam. Turklāt, piedaloties un izsakoties, skolotāju skatījumā tiek izkoptas sadarbības un saskarsmes prasmes. Salīdzinot 2019. gadā un 2020. gadā sniegtās atbildes ir vērojama lielāka argumentācijas dažādība, kas liecina par to, ka projekta laikā ir **paplašinājusies tā dalībnieku izpratne par līdzdalības nozīmi kā individuālā, tā kolektīvā līmenī.**

PRASMES UN SPĒJAS

Lai varētu iesaistīties dažādās aktivitātēs, apzināties apkārt notiekošo un savas līdzdalības iespējas šajās norisēs, kā arī rast atbalstu un iesaistīt citus cilvēkus, nepieciešamas dažādas prasmes un spējas – komunikācijas prasmes, diskusijas prasmes, kultūras kompetences, plānošanas un organizēšanas prasmes, analītiskā domāšana, kritiskās domāšanas prasmes u.c. Viens no projekta uzdevumiem bija palīdzēt tā dalībniekiem novērtēt savas esošās prasmes, apzināties vēlamās un pilnveidot nepieciešamās. 1. tabulā ir apkopoti abu aptauju rezultāti par mērķa grupām nozīmīgajām prasmēm. Aptauju rezultāti liecina, ka gandrīz visas no piedāvātajām prasmēm un spējām ir atzītas par svarīgām, īpaši skolotāju vidū. Kā **visnozīmīgākās prasmes** abās grupās jāmin **prasmē paust atklāti savas domas ikdienas situācijās, interesanti pavadīt laiku un atrast iespējas savai personīgajai attīstībai.**

Salīdzinot, kā ir mainījušies abu grupu vērtējumi par prasmju nozīmīgumu, redzams, ka skolēnu vidū lielākā mērā ir pieaudzis tādu prasmju nozīmīgums kā loģiski domāt un formulēt secinājumus; izpaust sevi radoši; sasniegt kaut ko savas apkaimes labā un iepazīties ar jauniešiem no citām pilsētām. Savukārt skolotāju vērtējumā, salīdzinot ar 2019. gadu, ir pieaudzis tādu prasmju nozīmīgums kā prasme sarunāties ar citiem, atšķirīgiem cilvēkiem un iepazīties ar jauniešiem no citām pilsētām.

1. tabula. Skolēniem un skolotājiem nozīmīgās prasmes un spējas, 2019-2020 (%)

Mērķa grupām nozīmīgās prasmes un spējas	Skolēni		Skolotāji	
	2019	2020	2019	2020
Interesanti pavadīt laiku	100	95	100	100
Paust atklāti savas domas ikdienas situācijās klasē un skolā	96	100	100	100
Paust savas domas dažādās diskusijās	96	100	93	↓ 87
Atrast jaunas iespējas savai personīgajai attīstībai	96	91	100	100
Loģiski domāt un formulēt secinājumus	93	↑ 100	100	100
Sarunāties ar citiem, no manis atšķirīgiem cilvēkiem	89	91	82	↑ 97
Meklēt informāciju, palīdzību un atbalstu gadījumā, ja nonāktu grūtā situācijā	89	↓ 77	96	90
Plānot savu brīvo laiku un īstenot savus plānus	85	91	100	100
Radīt jaunas idejas un tās īstenot	85	91	96	93
Izpaust sevi radoši	48	↑ 91	100	100
Darīt kaut ko savas apkaimes (pilsētas, ciema) iedzīvotāju vai sabiedrības labā	81	↓ 68	86	87
Sasniegt kaut ko savas apkaimes iedzīvotāju vai sabiedrības	63	↑ 82	89	↓ 80

labā				
Iepazīties ar jauniešiem no citām pilsētām	70	↑ 82	64	↑ 87

2020. gadā aptaujātie skolēni par mazāk nozīmīgu prasmi uzskatījuši prasmi darīt kaut ko savas apkaimes (pilsētas, ciema) iedzīvotāju vai sabiedrības labā (no 81% 2019. gadā līdz 68% 2020. gadā), kā arī prasmi meklēt informāciju, palīdzību un atbalstu gadījumā, ja nonāktu grūtā situācijā (no 89% 2019. gadā līdz 77% 2020. gadā). Vienlaikus jāuzsver, ka skolēni augstāk ir novērtējuši prasmi sasniegt kaut ko savas apkaimes iedzīvotāju labā. Būtībā 2019. gada un 2020. gada vērtējumi ir apgriezti nozīmīguma ziņā. **Ja iepriekš nozīmīgāk bija „darīt”, tad tagad nozīmīgāk ir „sasniegt”, kas liecina par zināmu pārvirzi no procesa uz vajadzību sasniegt rezultātu.**

Skolotāju vidū mazāk nozīmīga ir kļuvusi prasme paust savas domas dažādās diskusijās, kas, iespējams, skaidrojams ar to, ka projekta laikā skolotāji šo prasmi ir pilnveidojuši (sk. 2. tabulu). Tāpat šajā mērķa grupā ir mazinājies prasmes sasniegt kaut ko savas apkaimes labā nozīmīgums (no 89% 2019. gadā līdz 80% 2020. gadā). Arī šo prasmi, kā liecina nākamā jautājuma analīze, 73% no aptaujātajiem skolotājiem ir pilnveidojuši, kas varētu skaidrot to, kāpēc tās nozīmīgums viņu vērtējumā šobrīd ir zemāks, nekā tas bija pirms gada.

2019. gada aptaujā gan skolēni, gan skolotāji norādīja, ka vēlētos vairāk apgūt **prasmi radīt jaunas idejas un tās īstenot un atrast jaunas iespējas savai attīstībai**. Skolēnu vidū biežāk bija minēta arī vēlēšanās **pilnveidot savu prasmi veidot saskarsmi ar citiem cilvēkiem**, būt drošiem šajā saskarsmē, iepazīties ar jauniešiem no citām pilsētām. Savukārt, skolotāji ļoti uzsvēra vēlmi **izpausties radoši un pilnveidoties kā personībām**. Skolotāju grupā biežāk bija norādīta arī vēlme sasniegt kaut ko savas apkaimes iedzīvotāju vai sabiedrības labā.

2. tabula. Skolēnu un skolotāju pilnveidotās prasmes un spējas projekta laikā, 2020 (%)

Projekta laikā pilnveidotās prasmes un spējas	Skolēni	Skolotāji
Interesanti pavadīt laiku	91	97
Paust atklāti savas domas ikdienas situācijās klasē un skolā	95	93
Paust savas domas dažādās diskusijās	64	93
Atrast jaunas iespējas savai personīgajai attīstībai	73	97
Loģiski domāt un formulēt secinājumus	82	87
Sarunāties ar citiem, no manis atšķirīgiem cilvēkiem	86	97
Meklēt informāciju, palīdzību un atbalstu gadījumā, ja nonāktu grūtā situācijā	64	80
Plānot savu brīvo laiku un īstenot savus plānus	68	80
Radīt jaunas idejas un tās īstenot	73	90
Izpaust sevi radoši	82	93
Darīt kaut ko savas apkaimes (pilsētas, ciema) iedzīvotāju vai sabiedrības labā	55	83
Sasniegt kaut ko savas apkaimes iedzīvotāju vai sabiedrības labā	64	73
Iepazīties ar jauniešiem no citām pilsētām	82	97

2020. gada aptaujas rezultāti par projekta laikā pilnveidotājām prasmēm ir apkopoti 2. tabulā (sk. arī 6. att.), kurā ir izceltas to rādītāju vērtības, kas parāda, cik liela projekta dalībnieku daļa ir spējusi pilnveidot tās prasmes, kuras vēlējās attīstīt projekta sākumā. Skolēniem ir izdevies pilnveidot prasmi paust atklāti savas domas ikdienas situācijās, sarunāties ar citiem, no sevis atšķirīgiem cilvēkiem, iepazīties ar jauniešiem no citām pilsētām. Skolotāji, savukārt, ir spējuši pilnveidot prasmi atrast jaunas iespējas savai personīgajai attīstībai, radīt jaunas idejas un tās īstenot, radoši izpausties un darīt un sasniegt kaut ko savas apkaimes iedzīvotāju vai sabiedrības labā. Līdz ar to secināms, ka **projektā īstenotās aktivitātes ir atbildušas mērķa grupu gaidām un vajadzībām attiecībā uz savu prasmju attīstīšanu un pilnveidošanu.**

SADARBĪBAS VEIDOŠANA

Ja 2019. gada aptaujas rezultāti liecināja, ka skolotāji ir atvērtāki visa veida sadarbībai nekā skolēni, tad 2020. gada aptauja šajā ziņā atklāj izmaiņas. Proti, skolotāju un skolēnu gatavība sadarboties ar dažādām personām būtiski neatšķiras. Skolēnu vidū šis rādītājs ir palielinājies attiecībā uz visām personu kategorijām, kas netieši liecina gan par sadarbības nozīmes apzināšanos, gan par sadarbības prasmju attīstību.

2020. gada aptaujas dati rāda, ka skolēni visdrīzāk būtu gatavi sadarboties ar draugiem, skolotājiem un ģimenes locekļiem (sk. 7. att.). Turklāt visās šajās grupās ir vērojams pozitīvo atbilžu īpatsvara pieaugums. **Būtiski ir pieaugusi skolēnu gatavība sadarboties ar citiem jauniešiem** (no 41% 2019. gadā līdz 59% 2020. gadā), kas 2019. gadā bija tā personu kategorija, ar kuru jaunieši bija vismazāk gatavi sadarboties. Skolotāju vidū novērojamas pretējas tendences – viņu gatavība sadarboties ar dažādām personu kategorijām ir samazinājusies (sk. 8. att.).

Gan 2019. gadā, gan 2020. gada aptaujās abas mērķa grupas biežāk norādījušas **mācību stundas, pasākumus un projektus skolā** kā telpu un laiku, kurā ir iespēja kaut ko darīt kopā ar citiem cilvēkiem (sadarboties), lai kopīgi izpildītu uzdevumu, īstenotu kādu projektu. Turklāt abās grupās šajās kategorijās ir vērojams pieaugums. **Retāk sadarbības iespējas abas mērķa grupas spējušas saskatīt un izmantot ārpus skolas.** Vienlaikus 2020. gada aptaujas rezultāti uzrāda uzlabojumus šajā ziņā, jo, piemēram, skolēnu vidū par 8 procentpunktiem ir pieaudzis to jauniešu īpatsvars, kas ir gatavi īstenot sadarbību projektos ārpus skolas, vēl lielākā apmērā – par 22 procentpunktiem – ir pieaugusi to skolēnu daļa, kas labprāt darītu kaut ko kopā ar citiem cilvēkiem dažādās nodarbībās ārpus skolas (no 59% 2019. gadā līdz 81% 2020. gadā) (sk. 9. att.). Nedaudz mazākā apmērā šādas izmaiņas ir notikušas skolotāju grupā - par 6 procentpunktiem ir pieaudzis to pedagogu īpatsvars, kas ir gatavi īstenot sadarbību projektos ārpus skolas; par 7 procentpunktiem ir pieaugusi to skolotāju daļa, kas labprāt īstenotu sadarbību ar citiem dažādās nodarbībās ārpus skolas (no 36% 2019. gadā līdz 43% 2020. gadā) (sk. 10. att.). Šādi rezultāti liecina par to, ka ir **pieaugusi skolēnu un skolēnu iniciatīvas, līdzdalības un sadarbības motivācija un prasmes veidot sadarbību ar iepriekš nezināmiem vai mazāk zināmiem cilvēkiem**, kas ir pamats sadarbības veidošanai ārpus sev ierastās vides. To pierāda arī 2020. gada aptaujas rezultāti par sadarbības prasmju pašvērtējumu, kas uzrāda uzlabojumu tieši prasmē veidot saskarsmi ar iepriekš nezināmiem cilvēkiem (sk. 11., 12. att.).

Attiecībā uz sadarbības prasmēm skolēnu grupā ir pieaudzis to pozitīvais pašvērtējums visās kategorijās, taču **visbūtiskāk ir uzlabojusies skolēnu prasme būt līderiem** (summējot atbildes

„ļoti labi” un „drīzāk labi”, no 67% 2019. gadā līdz 87% 2020. gadā). Ne velti, kā liecina skolēnu pieredze, viņi tagad paši spēj uzrunāt vienaudžus, izmantojot skolas radio, avīzi, pašpārvaldi, viņi spēj pat iesaistīties diskusijās ar pašvaldības deputātiem un pagasta darbiniekiem, lai palīdzētu risināt trūkstošo skolotāju jautājumu vai rotaļu laukuma sakārtošanu. Projekta laikā jaunieši ir uzlabojuši savu prasmi strādāt pie konkrētiem uzdevumiem, turklāt gan divatā (no 89% 2019. gadā līdz 100% 2020. gadā), gan arī grupā (no 81% 2019. gadā līdz 91% 2020. gadā), ievērojot grupas darba termiņus. Tas, savukārt, nozīmē, ka ir uzlabojušās arī jauniešu plānošanas prasmes. Tāpat, kā atzinuši paši jaunieši, ir pilnveidojusies viņu prasme iegūt informāciju – uzdot jautājumus, lai kaut ko noskaidrotu: pozitīvu vērtējumu šai prasmei 2019. gadā snieguši 78%, bet 2020. gadā - 86%).

Uzsākot dalību projektā, skolotāji savas sadarbības prasmes kopumā novērtēja augstāk nekā skolēni, līdz ar to 2020. gada aptaujā viņu vērtējumos nav vērojamas nozīmīgas atšķirības (sk. 12. att.). **Visbūtiskākais uzlabojums skolotāju grupā ir prasmei uzsākt sarunu ar iepriekš nezināmiem cilvēkiem** (no 89% 2019. gadā līdz 100% 2020. gadā), kas 2019. gadā tika novērtēta kā visvājākā prasme. Par to, ka **projekta gaitā skolotājiem ir uzlabojušās arī citas sadarbības veidošanas prasmes**, liecina tas, ka to vērtējumā 2020. gadā dominē novērtējums „ļoti labi”, kamēr 2019. gadā biežāk respondenti izvēlējās atbilžu variantu „drīzāk labi”.

Viens no aptaujas jautājumiem ietvēra projekta dalībnieku attieksmes pret dažādiem izteikumiem mērījumu, kas netieši raksturo mērķa grupu sadarbības un saskarsmes veidošanas pamatā esošās vērtības un principus (sk. 13., 14. att.). Abās aptaujās lielākā daļa skolēnu un skolotāju pauda viedokli, ka **no cilvēkiem ar atšķirīgu pieredzi, kā arī citu tautību cilvēkiem var gūt daudz jauna un interesanta**. Turklāt abās grupās kopumā ir palielinājies atbilžu varianta „pilnīgi piekrītu” īpatsvars, kas liecina par šādas **attieksmes nostiprināšanos**. Vienlaikus abās grupās saglabājas pārliecība, ka draugus labāk ir izvēlēties ar sev līdzīgiem uzskatiem un gaumi. 2020. gada aptaujā šādu viedokli pauduši 68% skolēnu un 87% skolotāju, kas liecina par zināmu vajadzību veidot sadarbību sava sociālā tīkla ietvaros. Interesanti, ka šie rezultāti atklāj, ka jaunieši, iespējams, ir vairāk atvērti paplašināt savu sociālo tīklu. Jāņem vērā, ka konkrētā izteikuma formulējums paredz tuvu attiecību – draudzības – veidošanu, nevis sadarbību plašākā nozīmē.

Palielinājies ir to jauniešu īpatsvars, kas nepiekrīt viedoklim, ka **cilvēkiem var būt dažādi uzskati, bet pareizs var būt tikai viens** (negatīvo atbilžu summārais rādītājs ir palielinājies no 89% 2019. gadā līdz 91% 2020. gadā, turklāt, atšķirībā no 2019. gada, 2020. gadā neviens skolēns nav atzīmējis atbildi „pilnīgi piekrītu”). Skolotāju vidū ir noticis pretējs process - ir nedaudz sarukusi to pedagogu daļa, kas šim apgalvojumam nepiekrīt (no 93% 2019. gadā līdz 87% 2020. gadā). Skolotāju grupā nav notikušas izmaiņas attieksmē pret izteikumu **„pilsētās un laukos dzīvo ļoti atšķirīgi cilvēki”** – divas trešdaļas aptaujāto tam nepiekrīt, kamēr viena trešdaļa sliecas piekrist. Jauniešu grupā attieksme šajā jautājumā ir mainījusies, palielinoties to skolēnu daļai, kas šim izteikumam piekrīt (no 38% 2019. gadā līdz 45% 2020. gadā), attiecīgi samazinoties to daļai, kas tam nepiekrīt (no 63% 2019. gadā līdz 55% 2020. gadā).

2019. gada aptaujā skolēnu un skolotāju starpā būtiski atšķīrās nostāja par izteikumu **“jauniešiem ir maz kopēju interešu ar citu paaudžu cilvēkiem”**. Ja skolēni vairumā gadījumu tam nepiekrīta un joprojām nepiekrīt (noliedzošu atbildi sniedza 2019. gadā - 70%, 2020. gadā –

82%), turklāt noliedzošā attieksme ir nostiprinājusies, tad skolotāju grupā šie rādītāji 2019. gadā bija pretēji – 89% skolotāju šim izteikumam piekrita un 11% nepiekrita. 2020. gada aptaujas dati skolotāju grupā uzrāda nozīmīgas izmaiņas attieksmē – viedoklim, ka jauniešiem ir maz kopēju interešu ar citu paaudžu cilvēkiem, pilnīgi vai drīzāk piekrīt 30%, bet nepiekrīt, attiecīgi, 70%. Tas nozīmē, ka skolotāju nostāja šajā jautājumā ir tuvinājusies skolēnu attieksmei, ka pastāv intereses, kuras ir kopējas dažādu paaudžu cilvēkiem.

MEDIJPRATĪBA

Ja 2019. gadā skolēni vairāk nekā skolotāji ikdienā lietoja interneta portālus un sociālos medijus, tad 2020. gada aptaujas dati atklāj, ka skolotāji šo medijus ir sākuši lietot intensīvāk un pat apsteidz skolēnus šajā ziņā (sk. 15., 16. att.). Skolēnu vidū tikpat kā nav mainījušies radio klausīšanas paradumi (ikdienā radio klausās nepilnas divas trešdaļas no aptaujas dalībniekiem), samazinājusies ir to skolēnu daļa, kas skatās televīziju (no 67% 2019. gadā līdz 58% 2020. gadā). Lielākā mērā ir samazinājies rakstīto mediju lietotāju īpatsvars skolēnu vidū – 2020. gada dati rāda, ka žurnālus un avīzes ikdienā lasa 38% jauniešu (2019. gadā – 56%). Savukārt skolotāju vidū izmaiņas nav novērojamas attiecībā uz televīzijas skatīšanos – ikdienā to skatās ap 80% skolotāju, kas ir būtiski biežāk, nekā to dara skolēni. Skolotāju vidū ir palielinājusies tā daļa, kas ikdienā klausās radio (no 59% 2019. gadā līdz 77% 2020. gadā) un lasa rakstīto medijus (no 55% 2019. gadā līdz 80% 2020. gadā).

Mediju lietošanas paradumu izpētes rezultāti ļauj secināt, ka **skolotāju grupā ir pieaudzis visa veida mediju lietošanas biežums un dažādība**, savukārt **skolēnu vidū turpina dominēt digitālie mediji**, tradicionālajiem medijiem – radio, televīzija un prese – arvien zaudējot savu nozīmi.

3. tabulā ir apkopoti visi **aptauju dalībnieku norādītie mediji**, izceļot tos, kuri ir biežāk minēti. 2019. gada un 2020. gada aptauju rezultāti šajā jautājumā skolēnu grupā tikpat kā neatšķiras. Skolēniem aktuālāki ir izklaides portāli, bet, jo īpaši, dažādi sociālie mediji un mūzikas radio stacijas. Skolotāji, salīdzinājumā ar 2019. gadā sniegtajām atbildēm, ir sākuši plašāk un aktīvāk lietot sociālos medijus un interneta portālus, turklāt ne tikai ziņu un izglītojošos portālus, bet arī izklaides tīmekļa vietnes. Skolotāji lasa arī daudzveidīgus rakstītos medijus, t.sk. reģionālos un vietējos laikrakstus.

3. tabula. Skolēnu un skolotāju lietotie mediji, 2019-2020

Medija veids	Gads	Skolēni	Gads	Skolotāji
Interneta portāli	2019	Tvnet, , Delfi , e-klase, Apollo, gorod.lv, ir.lv, BBC, liepajniekiem.lv	2019	Ziņu portāli, letonika.lv, IAC.lv, VISC.lv, Delfi , Vesti.lv, Apollo, youtube, Tvnet, Satori, LSM.lv, ir.lv, soma.lv, ilukste.lv.
	2020	Delfi , e-klase, youtube , Kas jauns, LSM.lv, liepajniekiem.lv, tvnet, Google .	2020	Inbox.lv, letonika.lv, e-klase, IAC.lv, VISC.lv, Delfi, Apollo, youtube, Tvnet, Satori, Netflix, filmas.lv, oho.lv, LSM.lv, ir.lv, soma.lv, ilukste.lv, Google, Kahoot.com, islcollective.com, novada mājas lapas, latvija.lv, Diena.lv, LA.lv, NRA.lv, gorod.lv u.c.

Sociālie mediji	2019	Instagram, Snapchat, Facebook, Whatsapp, vkontakte , Pinterest, Twitter	2019	Facebook , Draugiem.lv, Instagram, Whatsapp
	2020	Instagram, Snapchat, Facebook, Whatsapp, Vkontakte	2020	Facebook , Draugiem.lv, Odnoklassniki, Instagram , Whatsapp, Mykoob, eTwinings, Vkontakte, Snapchat, Pinterest
Televīzija	2019	TV3, LNT, TV6, LTV1, TNT, LTV7, TV3+, PBK, CTC, NBATV, Sporta kanāls	2019	LTV1, TV3 , TV3+, PBK, PTP, LTV7, TV24, LNT , Discovery
	2020	TV3, TV3+, LTV1, STV, TV6, LNT, TNT, CTC, National Geographic, History Channel, Матч ТВ.	2020	LTV1, TV3 , TV3+, PBK , PTP, LTV7 , TV24, LNT, Discovery, Re.TV, NTV, 360TV, CTC, пятница, 2x2, CTC LOVE, BBC, FOX HD.
Radio	2019	EHR , Star FM, Radio Tev, TOP radio, SWH, Pieci.lv, SWH+	2019	LR 1, LR 2, Radio Skonto, Radio Tev, STAR FM, Pieci.lv
	2020	Pieci.lv, EHR , STAR FM, SWH Rock, Alise+, Radio Tev, Lounge FM	2020	LR 1, LR 2, Radio Skonto , Radio Tev, STAR FM, Pieci.lv, SWH, Lounge FM, Divu krastu radio, TOP radio
Rakstītie mediji	2019	“Brīvā Daugava”, “Kas jauns”, “Latvijas avīze”, “Juniori”, “Yes No”, “Imperfect”, “Latgales laiks”, novada avīze	2019	“Latvijas avīze”, “Ilustrētā zinātne”, “Diena”, “Ieva”, “Leģendas”, “Santa”, “Klubs”, “Lilit”, “Ir”, “Ilustrētā pasaules vesture”, “Kurzemes vārds”, novada avīze, “Sestdiena”
	2020	“Imperfekt”, “Brīvā Daugava”, “Kas jauns”, novada vai pilsētas avīze, “Vēstis”	2020	“Ir”, “Ieva”, “Lilit”, “Latvijas Avīze”, “Ilustrētā Vēsture”, “Ilustrētā Zinātne”, “Medības”, “Santa”, “Tautas veselības avīze”, “Brīvā Daugava”, “Subbota”, “Mistērija”, “Ilustrētā vesture”, “Praktiskais latvietis”, “Jelgavas vēstnisis”, “Люблю”, “Биография”, “Bauskas dzīve”, “Latgales laiks”, “Kurzemes vārds”, “Sports”, “Una”, “Zemgales ziņas”, “Privātā dzīve”

Ja 2019. gadā visvairāk skolēni pārrunāja ar citiem cilvēkiem medijos uzzināto izklaides informāciju, tad 2020. gadā **bieži apspriesta ir mediju informācija par notikumiem ārvalstīs** (sk. 19., 20. att.). Retāk nekā pērn skolēni ir apsprieduši politiskās tēmas. Atšķirībā no 2019. gada politikas jautājumi tiek vairāk apspriesti ģimenes un draugu lokā. Būtiski ir samazinājusies visu tēmu apspriešana ar skolotājiem. Apspriežamo tēmu loku ietekmē aptaujas laikā medijos atspoguļotā informācija, tāpēc šī jautājuma mērķis ir ne tik lielā mērā noskaidrot mērķa grupas interesējošās tēmas, bet gan to paradumus dalīties ar iegūto informāciju un diskutēt par to. Visnozīmīgākais secinājums, kas izriet no jautājuma par medijos atspoguļotās informācijas pārrunāšanu, ir tas, ka mediju vēstījumi tiek pārrunāti gan ģimenē, gan ar draugiem, gan skolas un klases biedriem, retāk ar skolotājiem. 2020. gada aptaujā skolēnu grupā **būtiski ir samazinājusies tā skolēnu daļa, kas ne ar vienu nepārrunā medijos uzzināto.**

Skolotāji kopumā biežāk apspriež visa veida medijos iegūto informāciju, retāk sporta tēmu (sk. 21., 22. att.). Pamatā viņi to dara ģimenes, draugu un kolēģu lokā. Ar skolēniem visas tēmas, izņemot, kultūru, ir apspriestas retāk. Interesanti, ka, līdzīgi kā skolēni, arī skolotāji 2020. gada aptaujā ir retāk norādījuši, ka kopā apspriež mediju politiskās ziņas. Citas būtiskas izmaiņas kopējās tendencēs šajā jautājumā skolotāju grupā nav.

Izvērtējot aptauju rezultātus par mediju lietošanas prasmēm, secināms, ka skolēnu grupā nav notikušas būtiskas izmaiņas (sk. 17.att.). Apmēram viena trešdaļa skolēnu uzskata, ka medijos atrodamā informācija ir patiesa un aktuāla. Te gan jāpiebilst, ka atbilžu sadalījums ir nedaudz mainījies, jo 2020. gadā neviens no skolēniem par šo izteikumu nav sniedzis atbildi „pilnīgu piekrišanu”, kas liecina par kritiskākas attieksmes veidošanos. Nedaudz palielinājusies ir tā skolēnu daļa, kas pievērš uzmanību raksta autoram, savukārt samazinājusies ir to daļa, kuriem ir svarīgi, ko par viņus interesējošām tēmām raksta mediji (no 96% 2019. gadā līdz 81% 2020. gadā). Iegūtie rezultāti ir pamats secinājumam, ka ir **nepieciešams turpināt attīstīt jauniešu prasmi kritiski izvērtēt mediju saturu, to veidošanas principus un mediju kā informācijas un zināšanu atspoguļošanas žanra specifiku.**

Abu aptauju rezultāti liecina, ka skolotāju mediju lietošanas prasmes kopumā ir augstākas nekā skolēniem, par ko liecina gan viņu paustā pārliecība par nepieciešamību salīdzināt, ko par vienu un to pašu tēmu raksta dažādi autori, gan arī biežāk izplatīta prakse pievērst uzmanību raksta autoram (sk. 18.att.). Pārsteidzoši ir aptaujas rezultāti par skolotāju vērtējumu, ka medijos atrodamā informācija vienmēr ir patiesa un aktuāla. Ja, summējot atbildes „pilnīgi piekrišanu” un „drīzāk piekrišanu”, 2019. gada aptaujā tam piekrita 17% dalībnieku, tad 2020. gada aptaujā – 27%. 2020. gadā gan neviens no respondentiem nebija atzīmējis atbildi „pilnīgi piekrišanu”. Šādas skolotāju atbildes liek domāt, ka arī **skolotāju vidū medijpratības līmenis nav pietiekami augsts.**

PEDAGOGU PAŠVĒRTĒJUMS

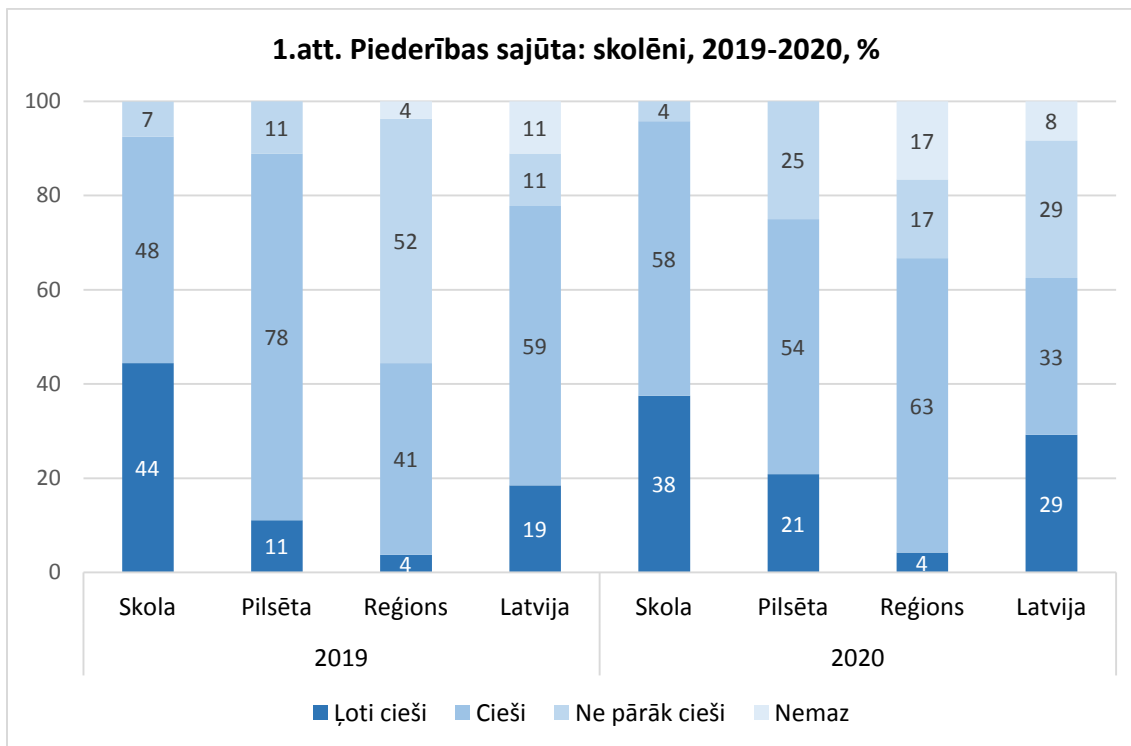
Uzsākot dalību projektā, summējot atbildes „pilnīgi piekrišanu” un „drīzāk piekrišanu”, skolotāji kopumā pozitīvi novērtēja sev pieejamos resursus (kā iekšējos, tā ārējos) darbam ar skolu jauniešiem (sk. 23. att.). Salīdzinot 2019. gada un 2020. gada aptauju rezultātus, redzams, ka **projekta rezultātā situācija ir uzlabojusies, jo visās četrās anketā iekļautajās kategorijās par izpratni un resursiem darbam ar jauniešiem ir palielinājies to skolotāju īpatsvars, kuri ir snieguši atbildi „pilnīgi piekrišanu”.**

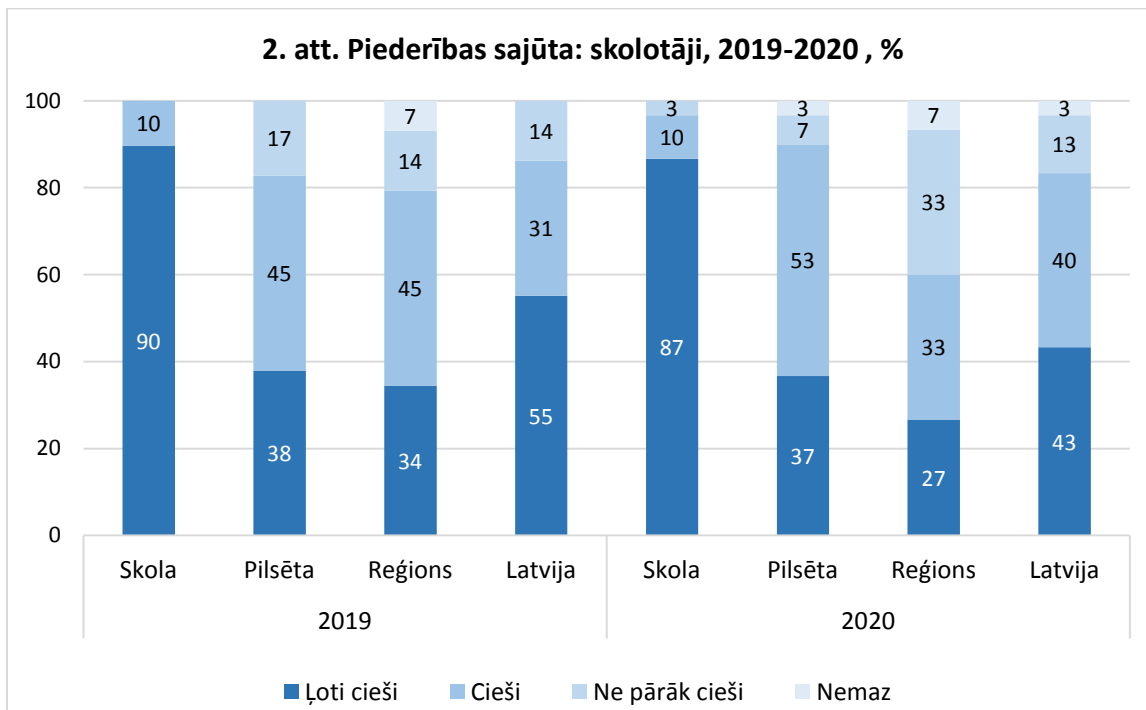
Summēto pozitīvo atbilžu sadalījums ir palielinājies divās kategorijās – „man ir skaidri mērķi sadarbībai ar jauniešiem mūsu skolā” (no 90% 2019. gadā līdz 94% 2020. gadā) un „man ir skaidrs, kā es varu sniegt ieguldījumu jauniešu līdzdalības sekmēšanā mūsu skolā” (no 89% 2019. gadā līdz 97% 2020. gadā). Savukārt samazinājies ir kopējais pozitīvais rādītājs divām citām kategorijām – „manā rīcībā esošie resursi ir pietiekami, lai sekmētu jauniešu aktīvu darbību mūsu skolā” (no 86% 2019. gadā līdz 74% 2020. gadā) un „skolas vadība atbalsta manas idejas un ieteikumus darbā ar jauniešiem” (no 97% 2019. gadā līdz 83% 2020. gadā). Viens no iespējamiem skaidrojumiem šim samazinājumam ir skolotāju prasme kritiskāk izvērtēt sev pieejamos resursus un labāk spēt novērtēt savas vajadzības attiecībā uz nepieciešamajiem resursiem. Turklāt jāņem vērā, ka absolūtajos skaitļos (konkrēto atbildi sniegušo respondentu

skaitis) to skolotāju daļa, kas nepiekrīt, ka viņiem ir pietiekami resursi un atbalsts darbam ar jauniešiem savā skolā, ir maza – attiecīgi astoņi un divi skolotāji no 30 ir atzīmējuši t.s. negatīvās atbildes.

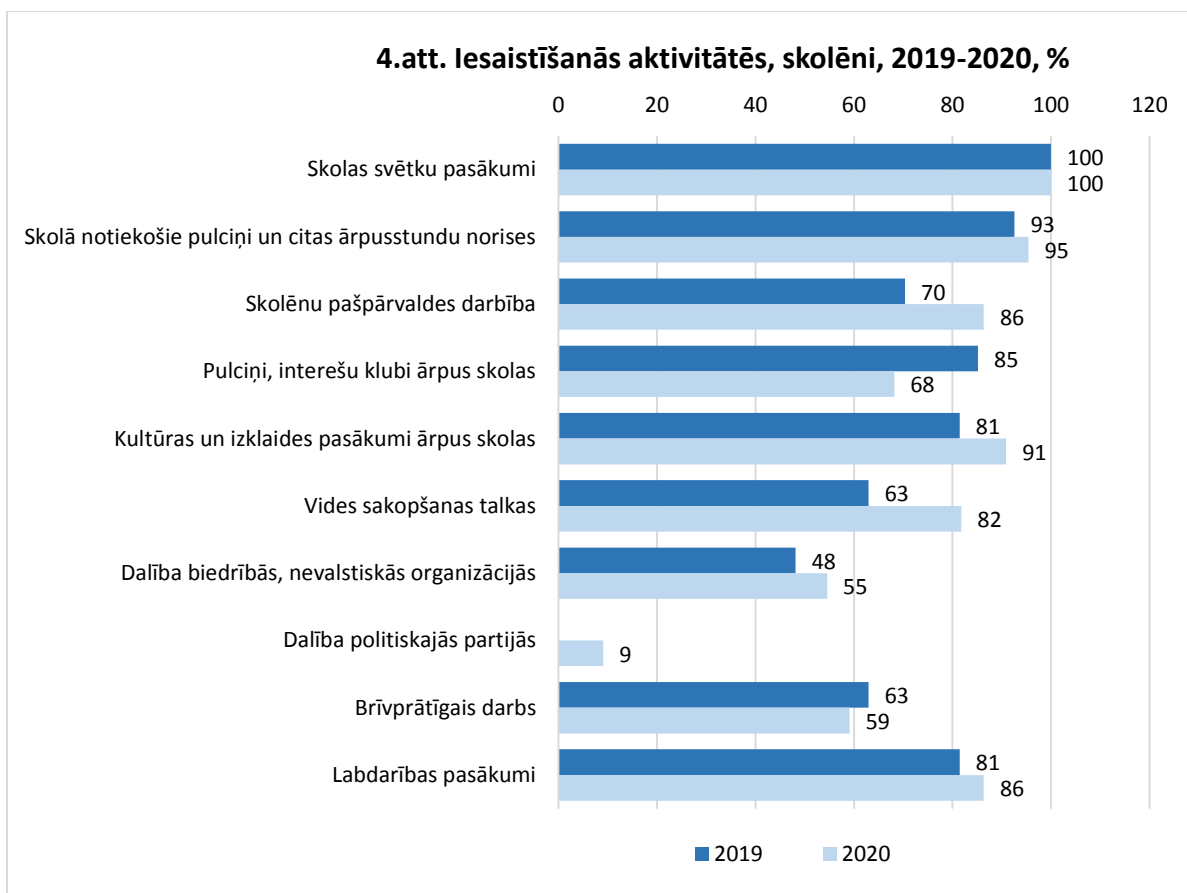
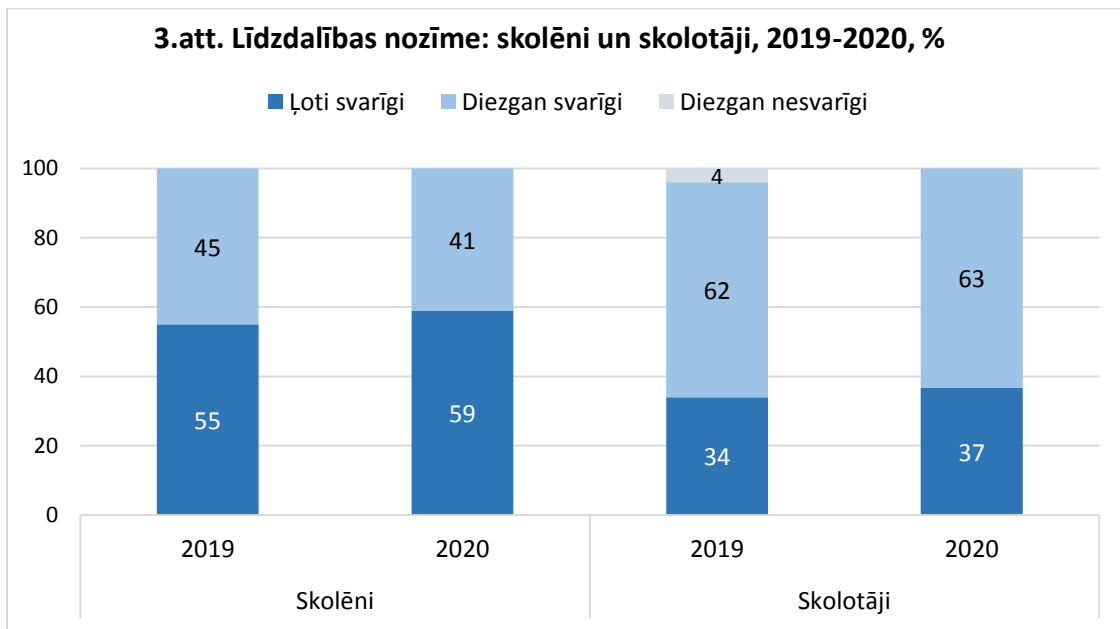
PIELIKUMS. APTAUJAS REZULTĀTU ATTĒLI

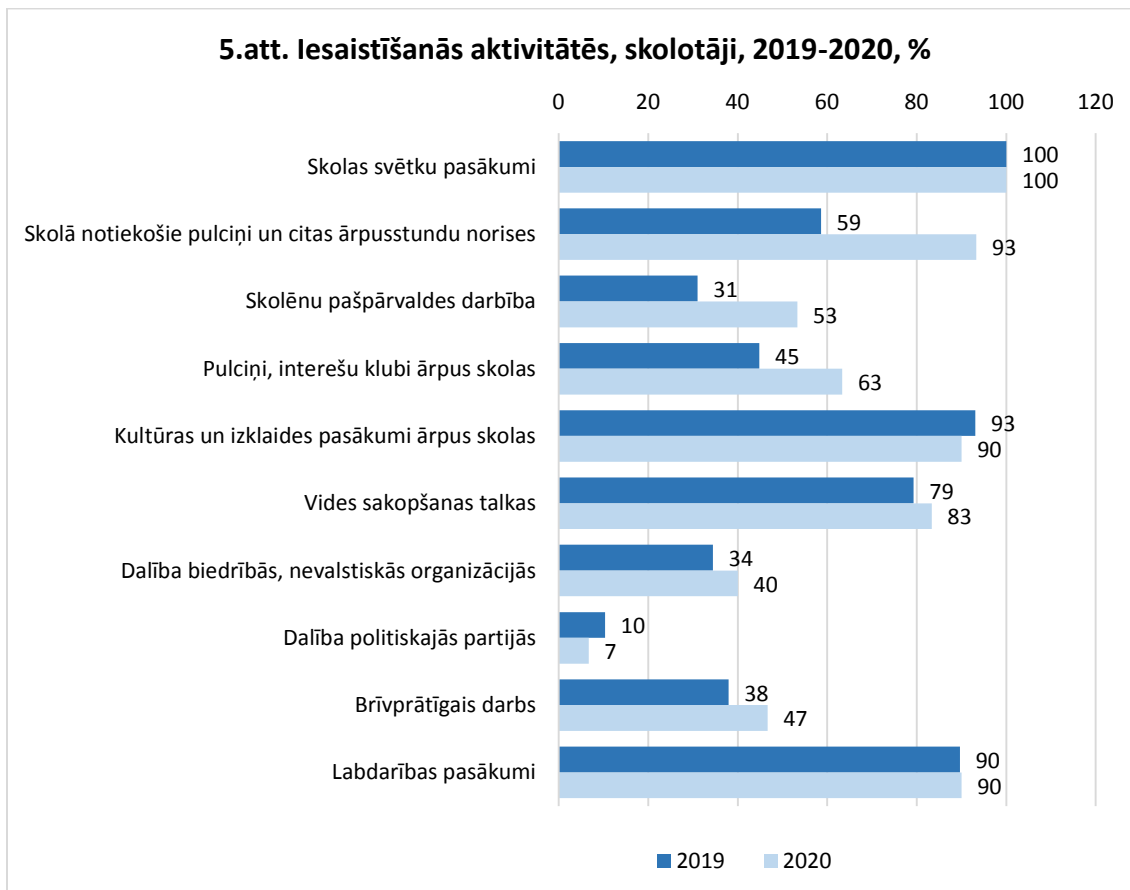
PIEDERĪBA

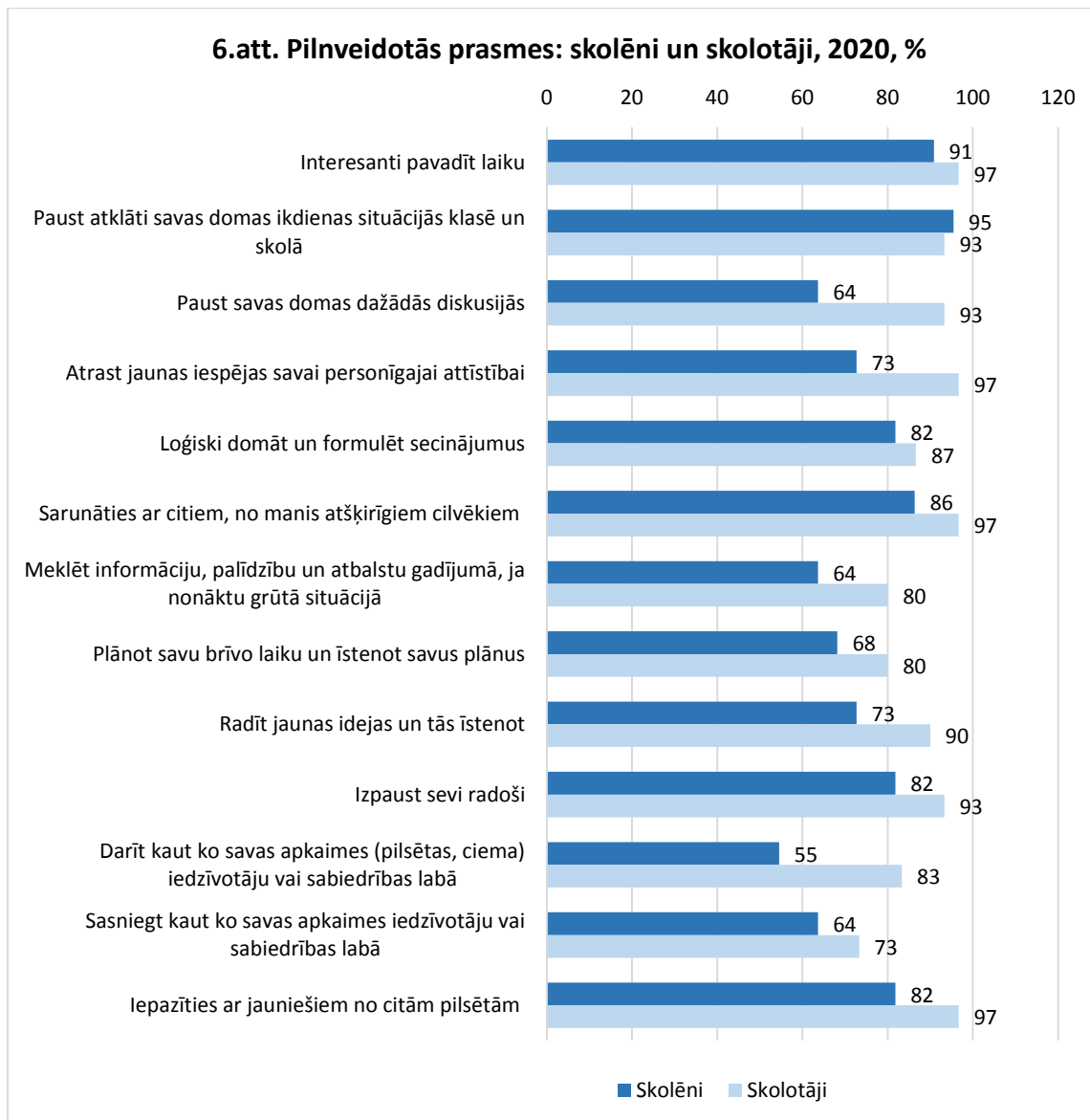

LĪDZDALĪBA

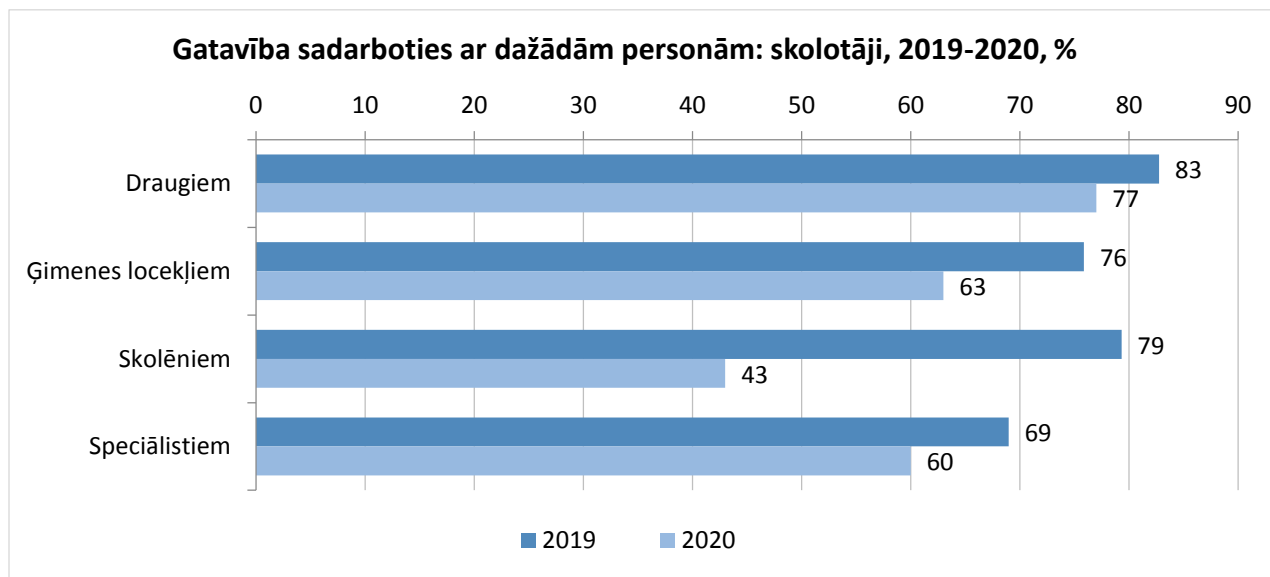
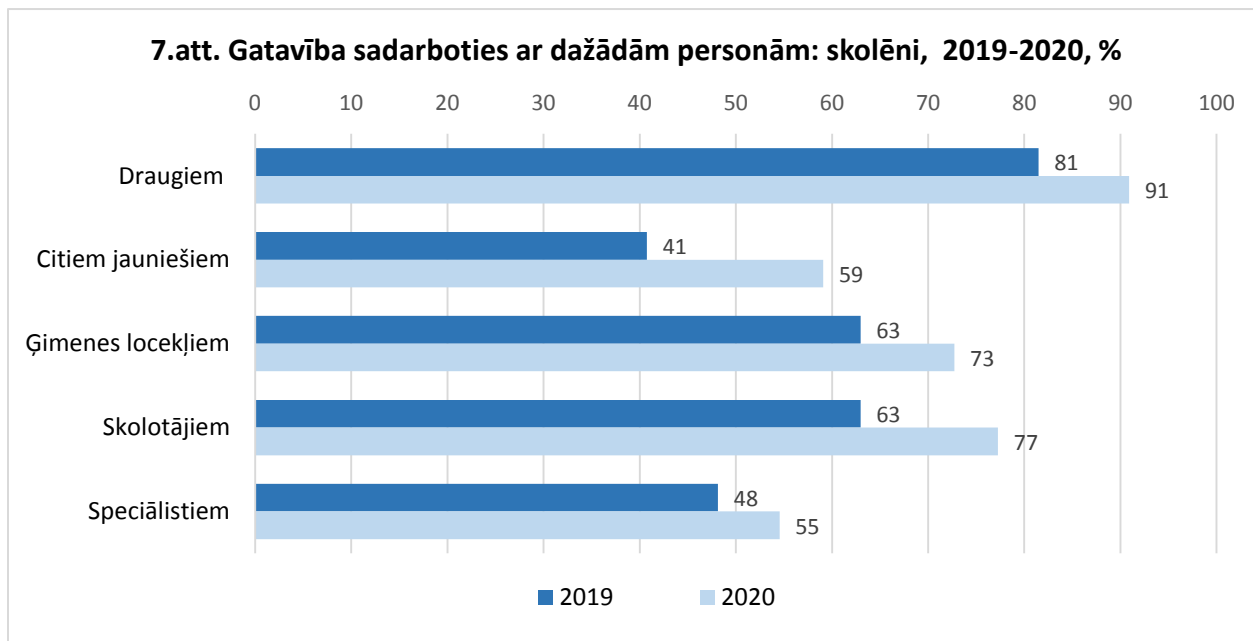

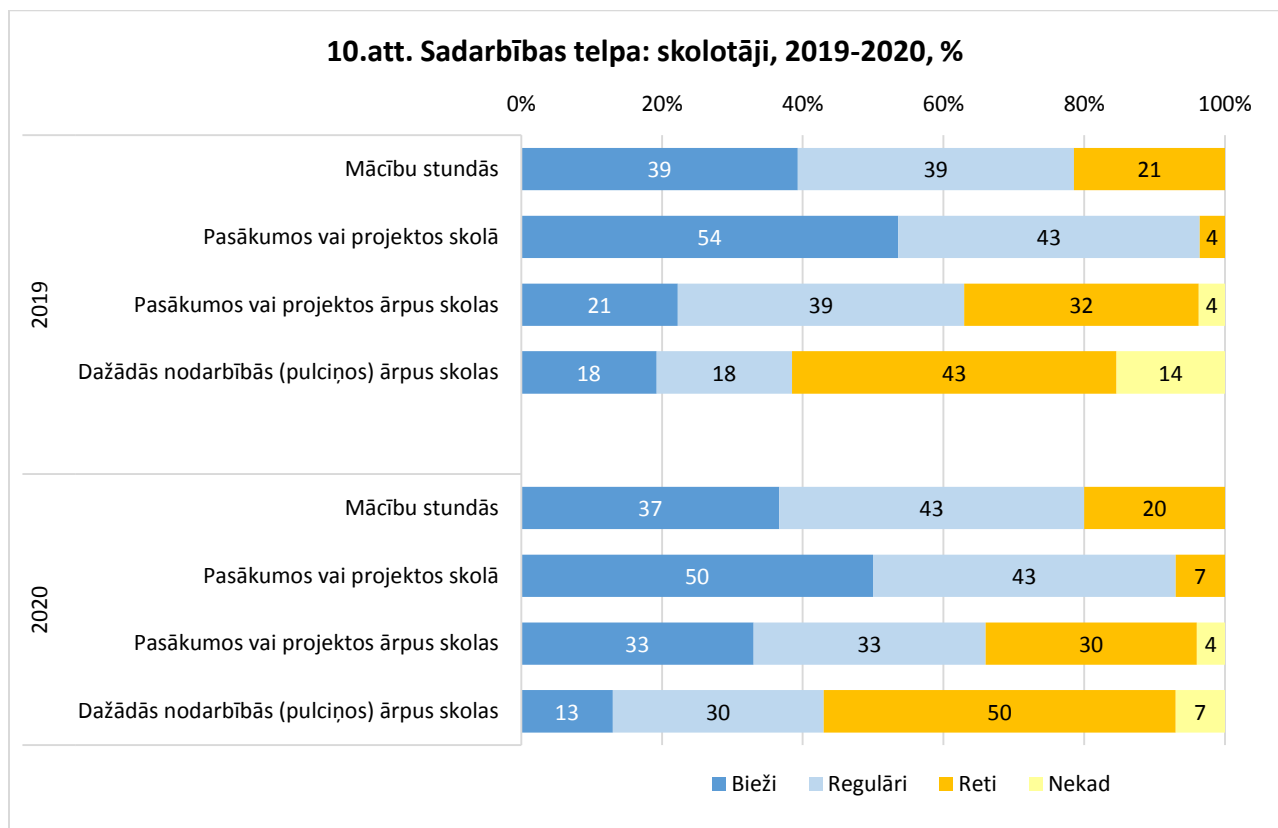
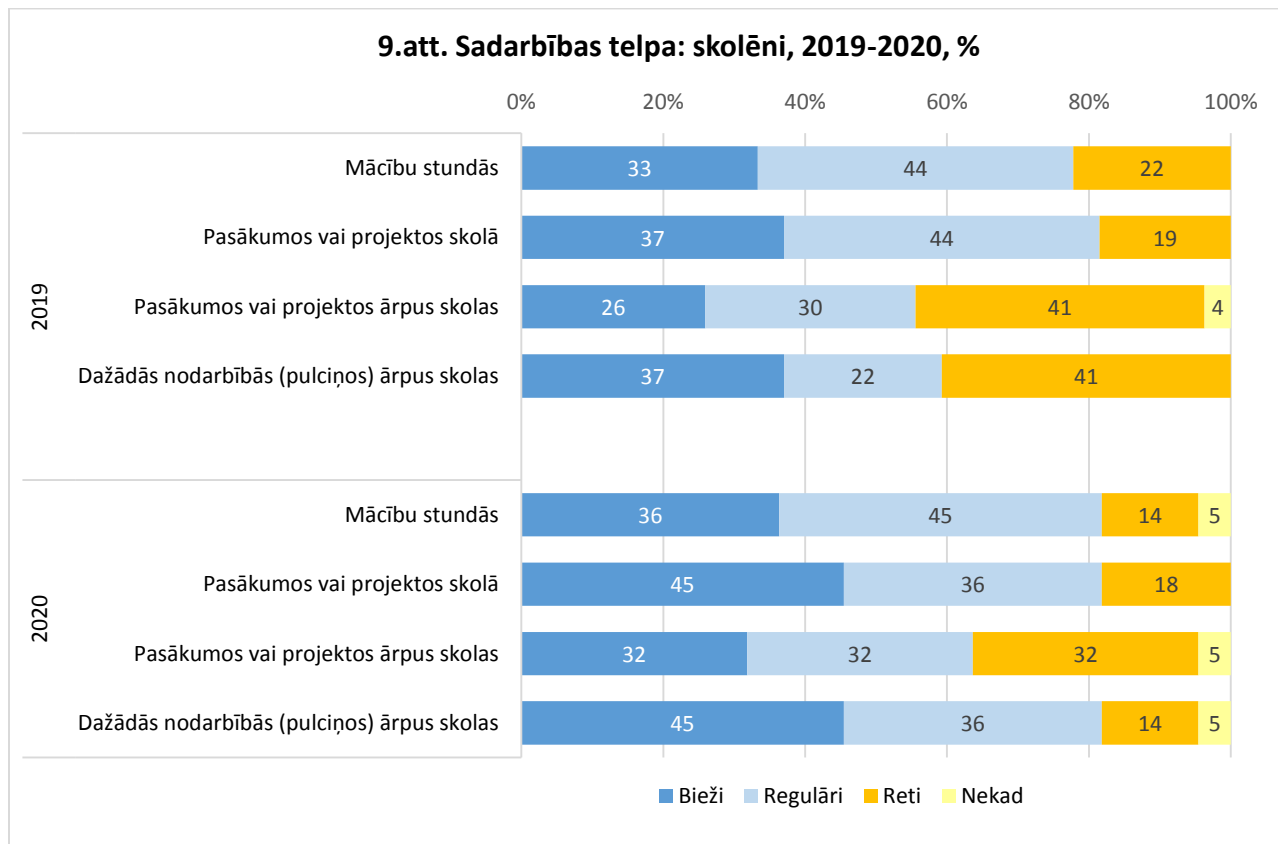
PRASMES UN SPĒJAS

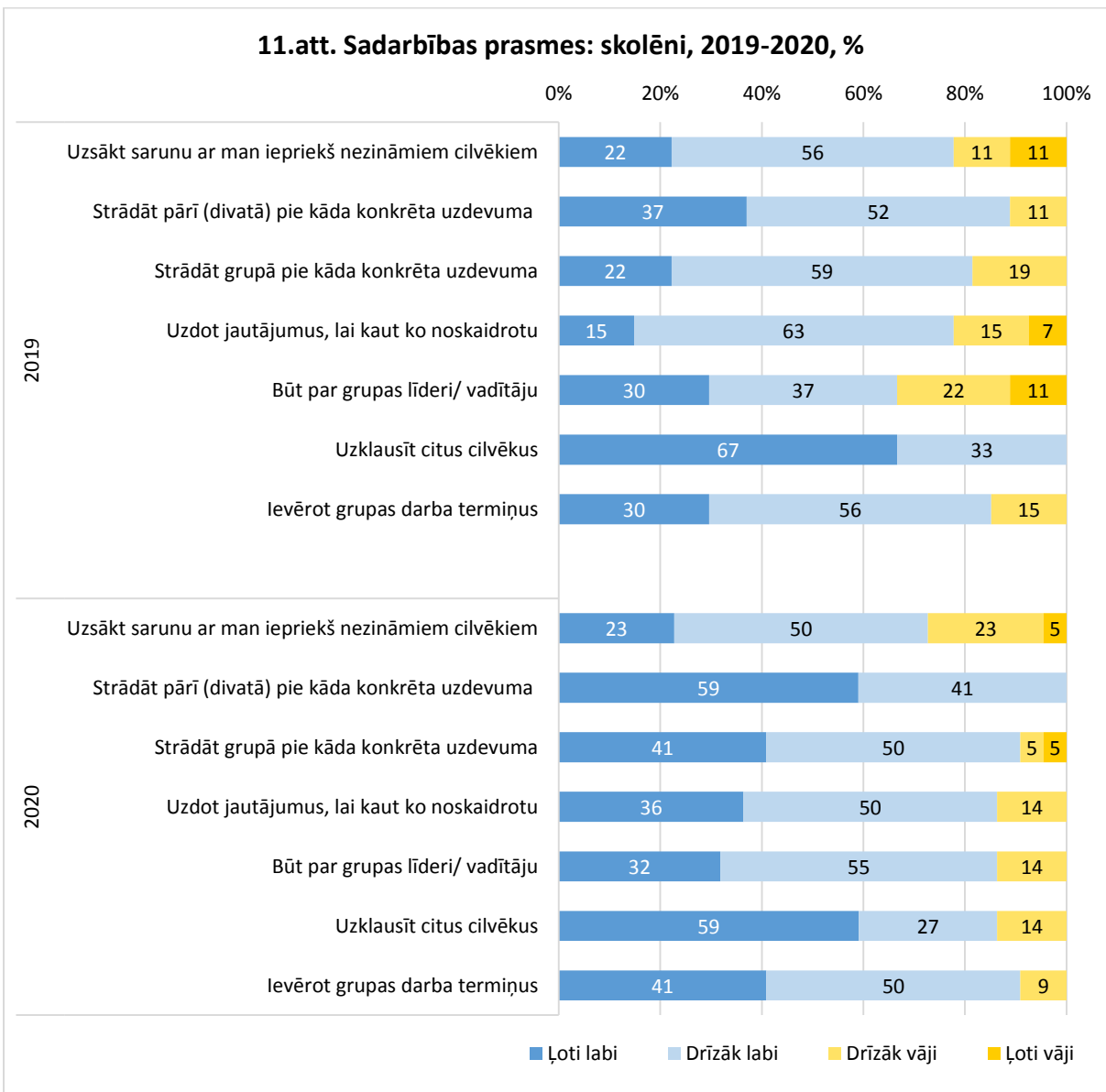

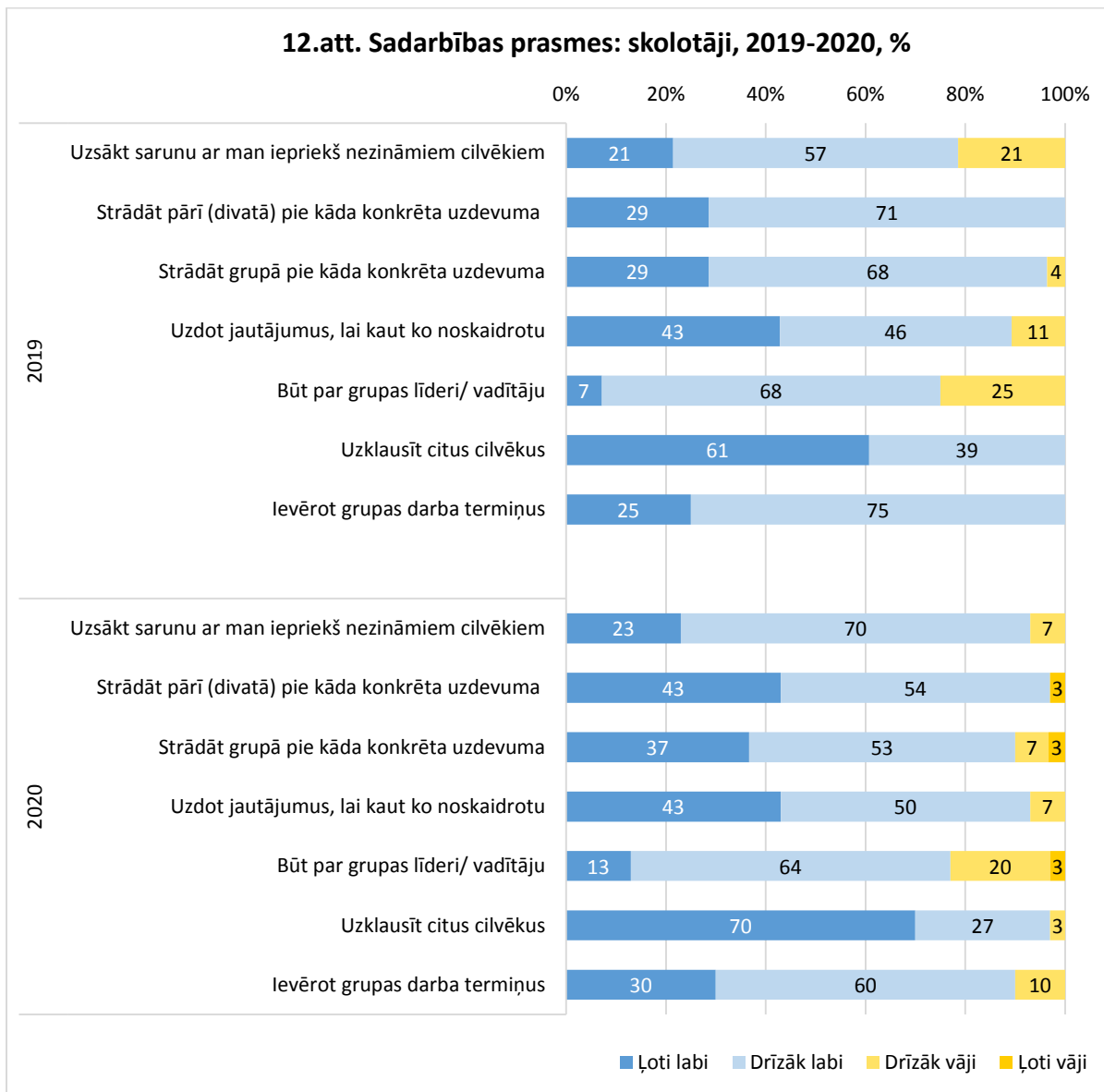

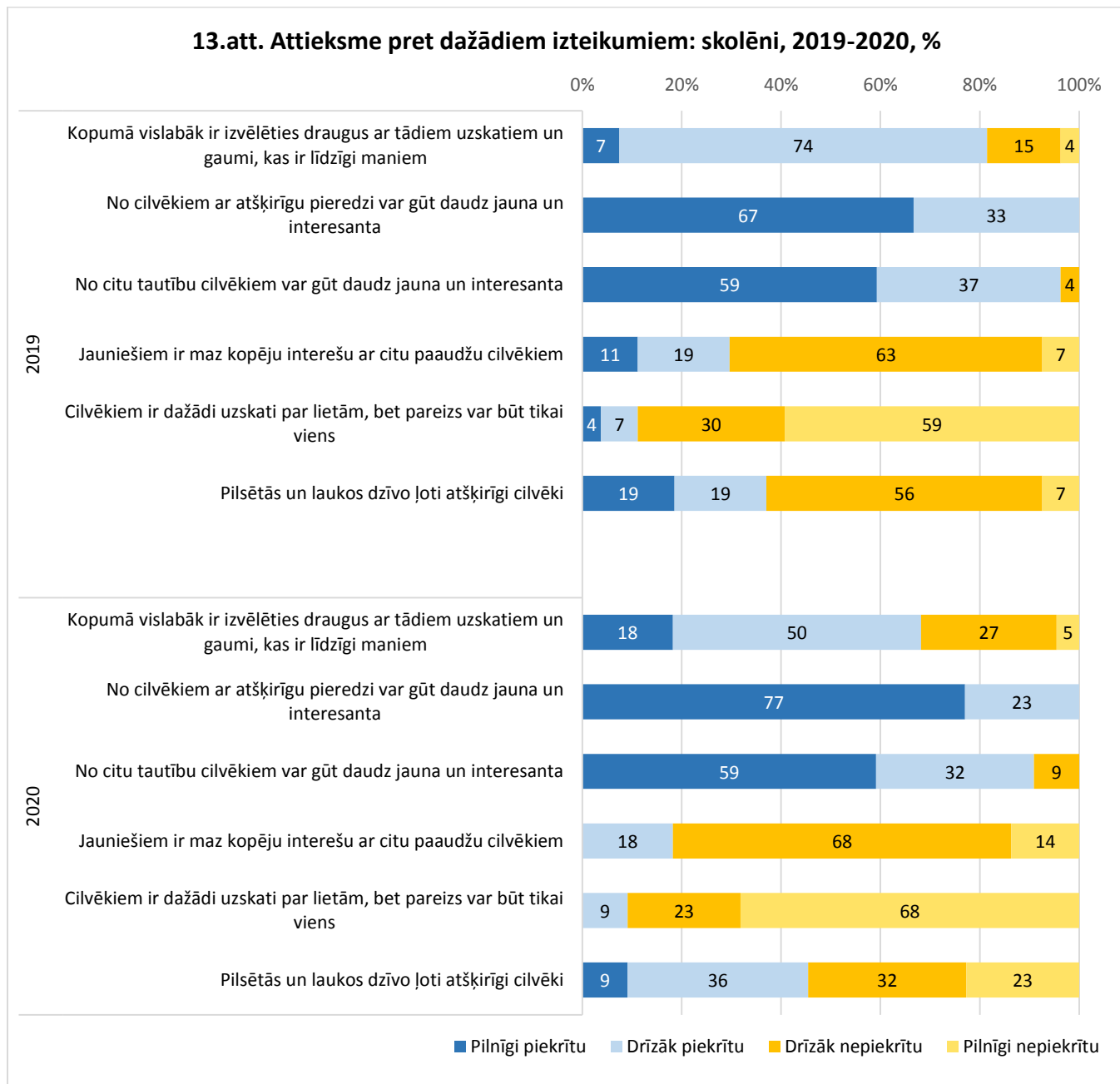
SADARBĪBAS VEIDOŠANA

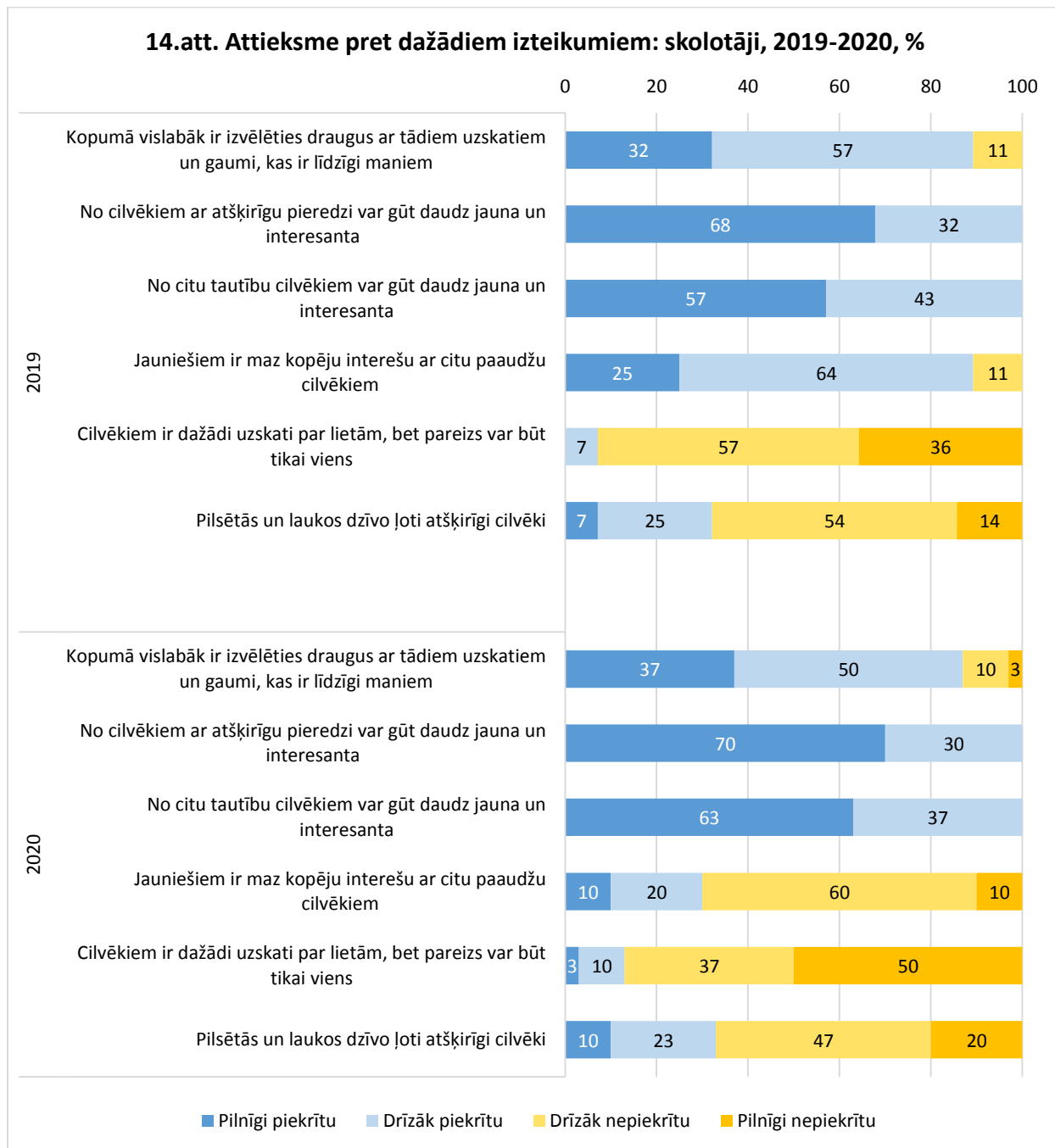

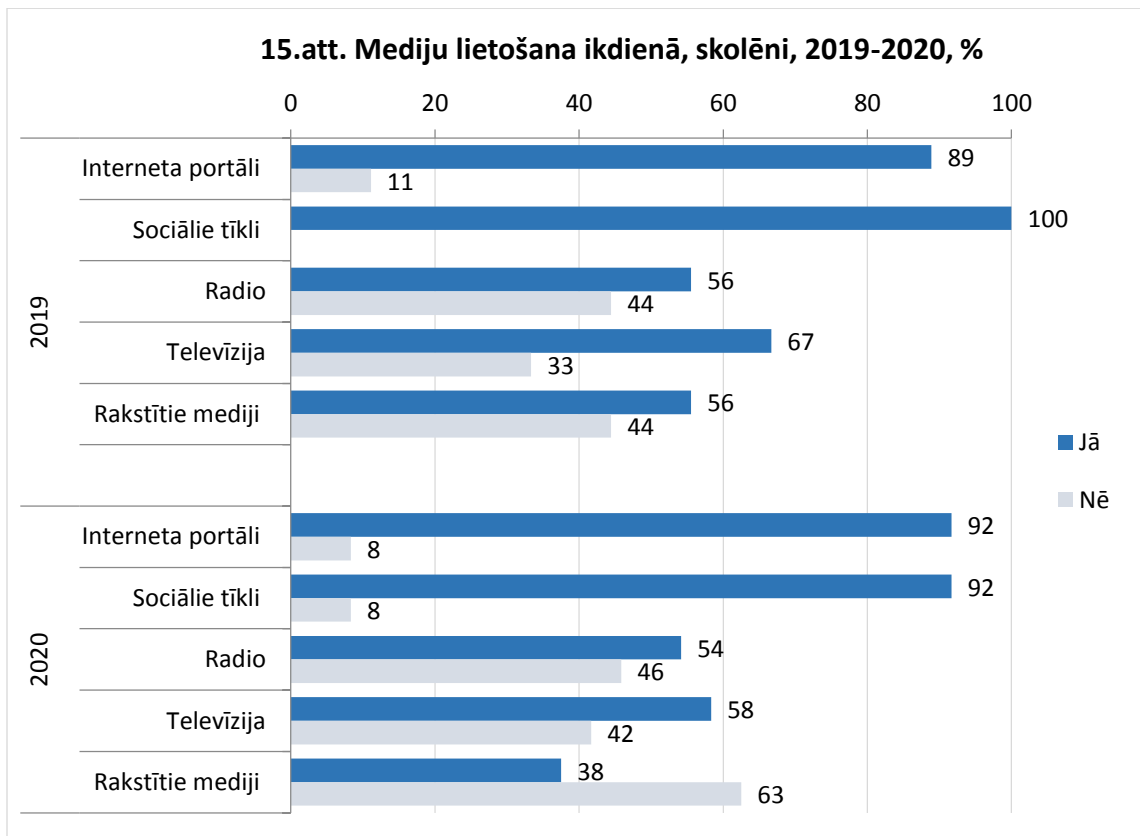

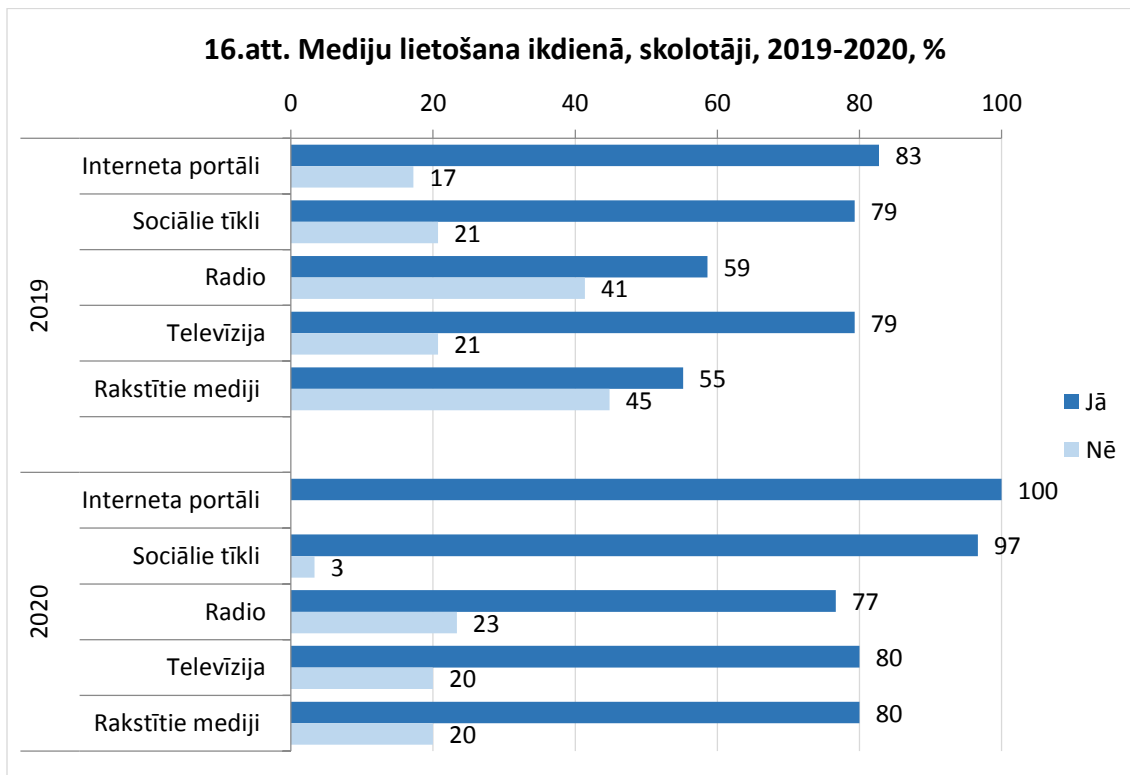

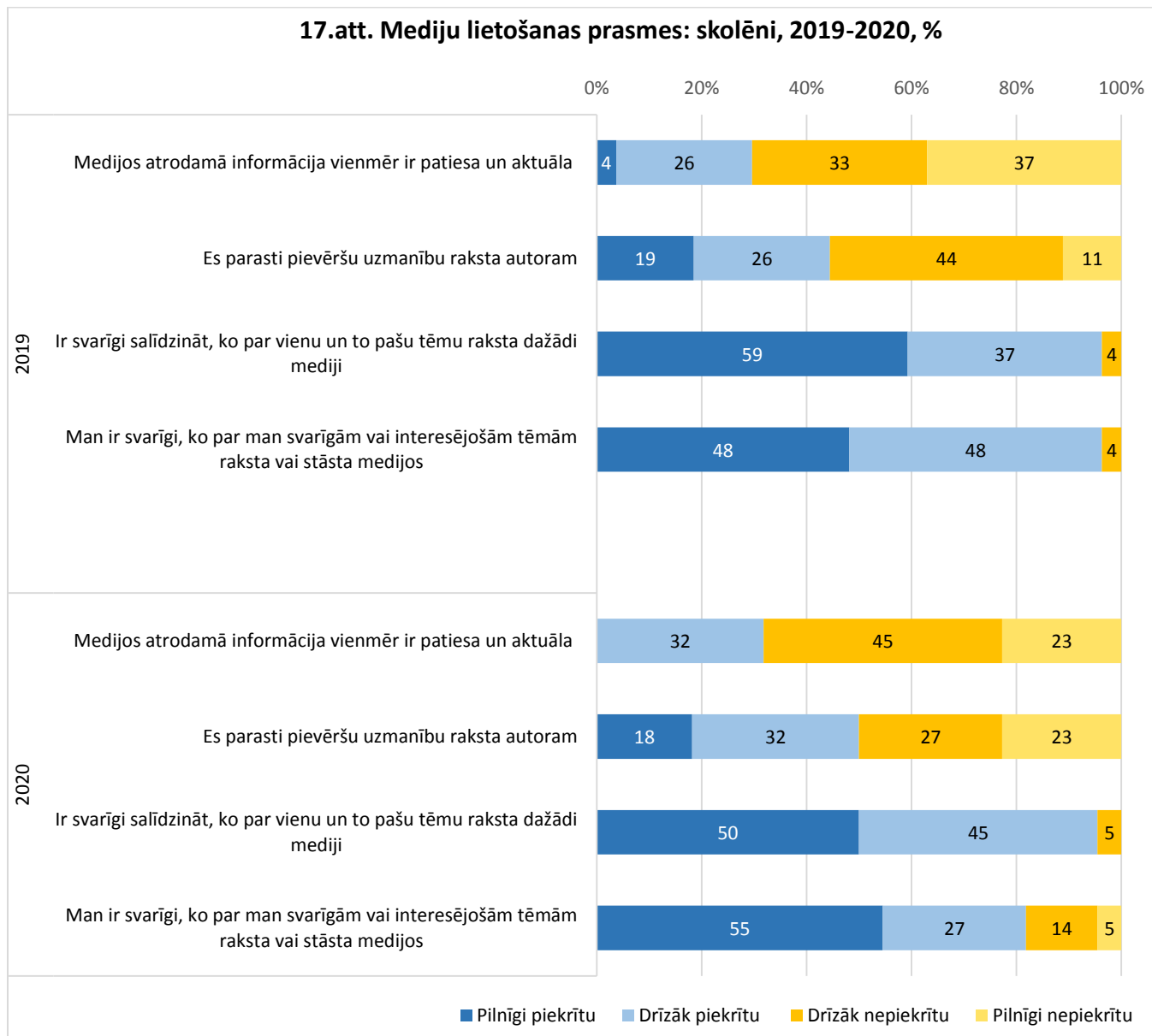

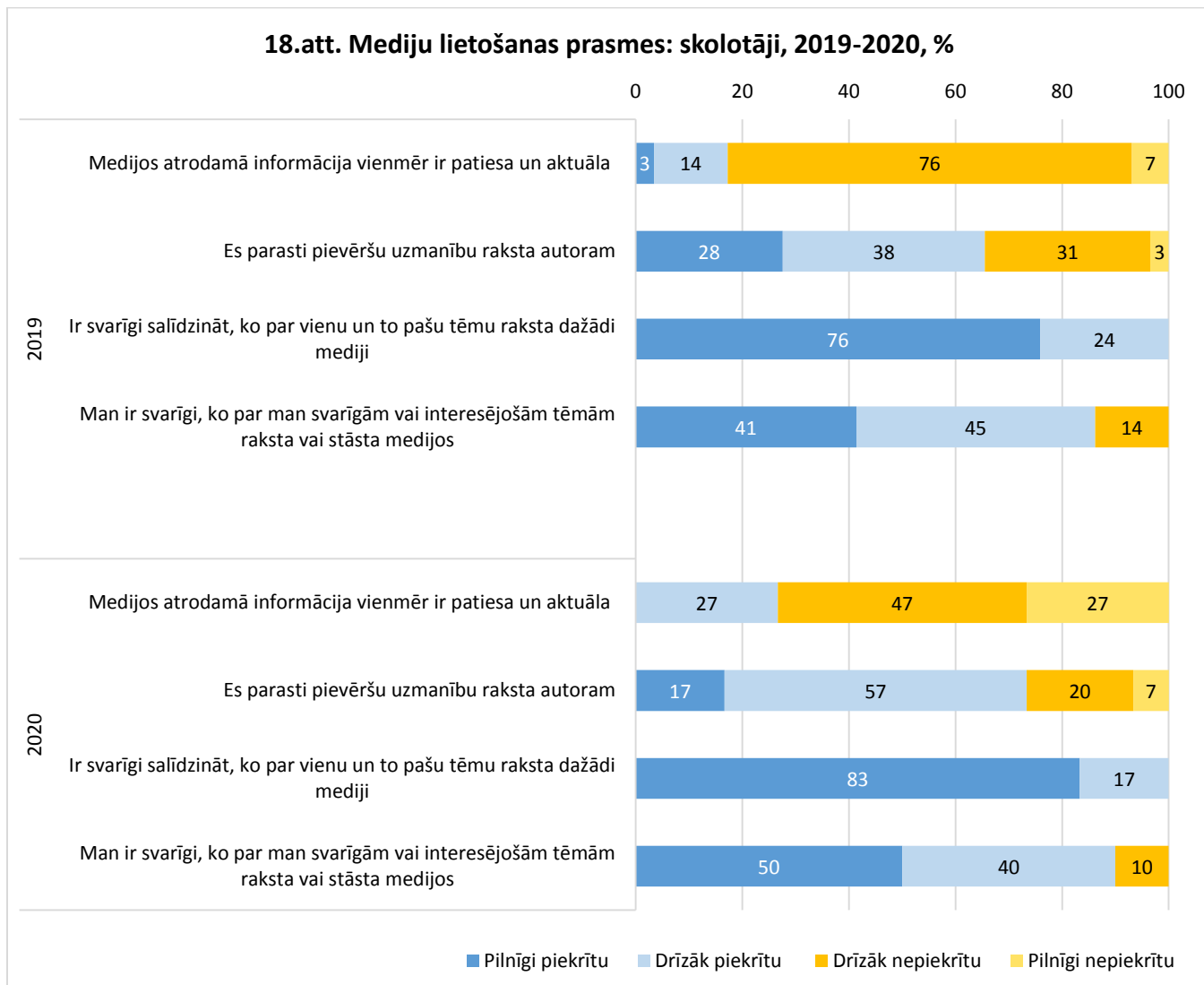
MEDIJPRATĪBA

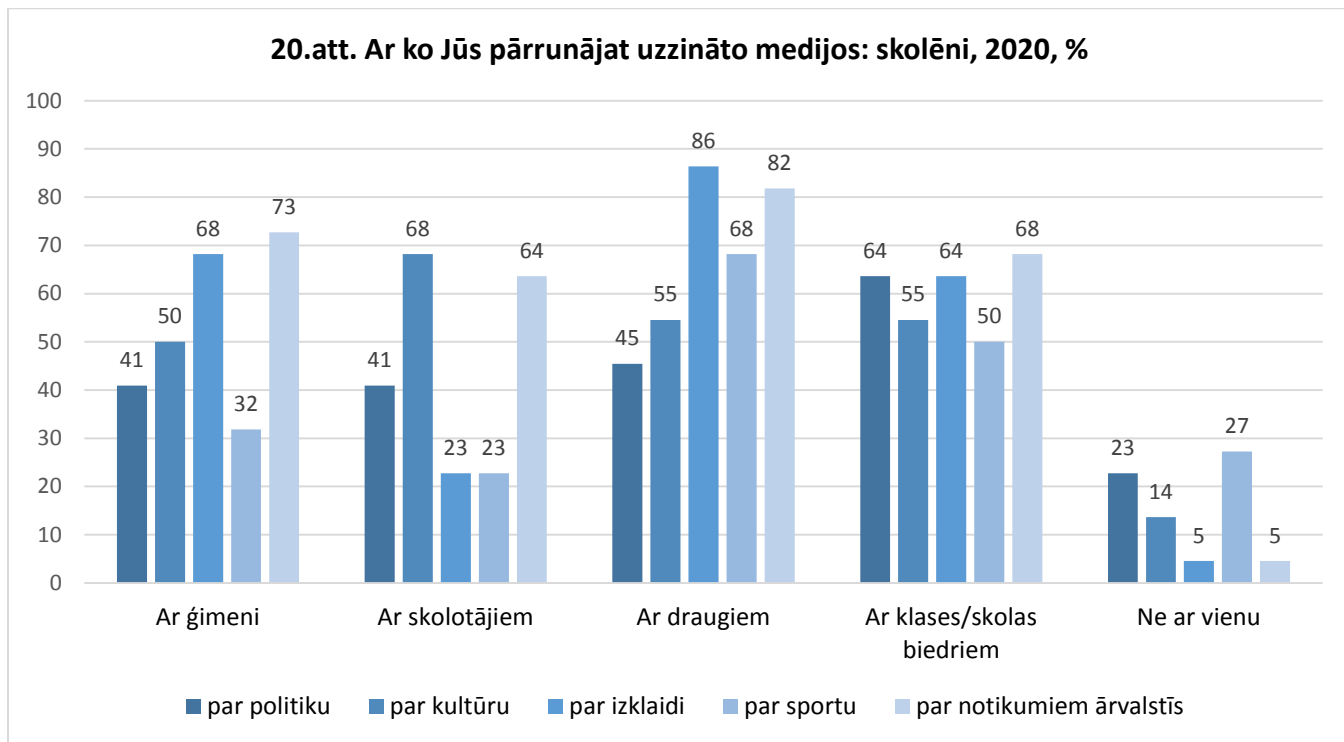
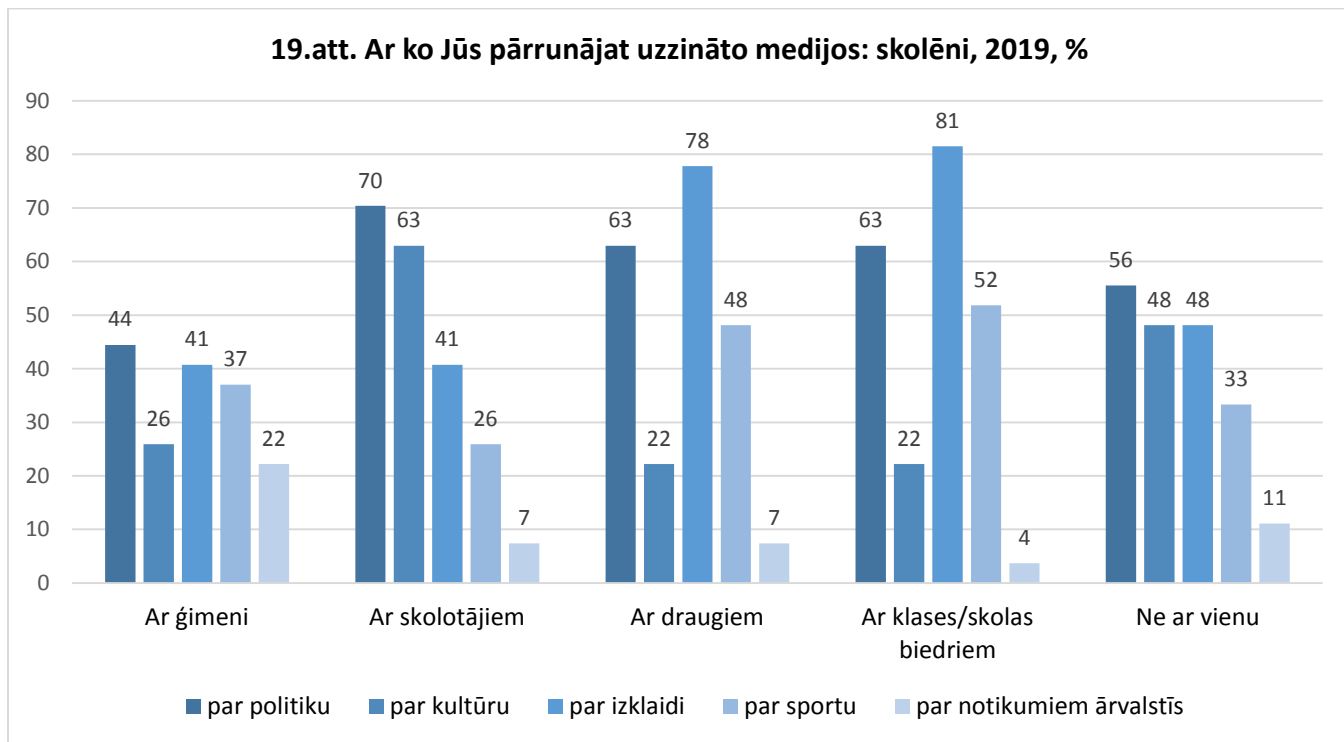

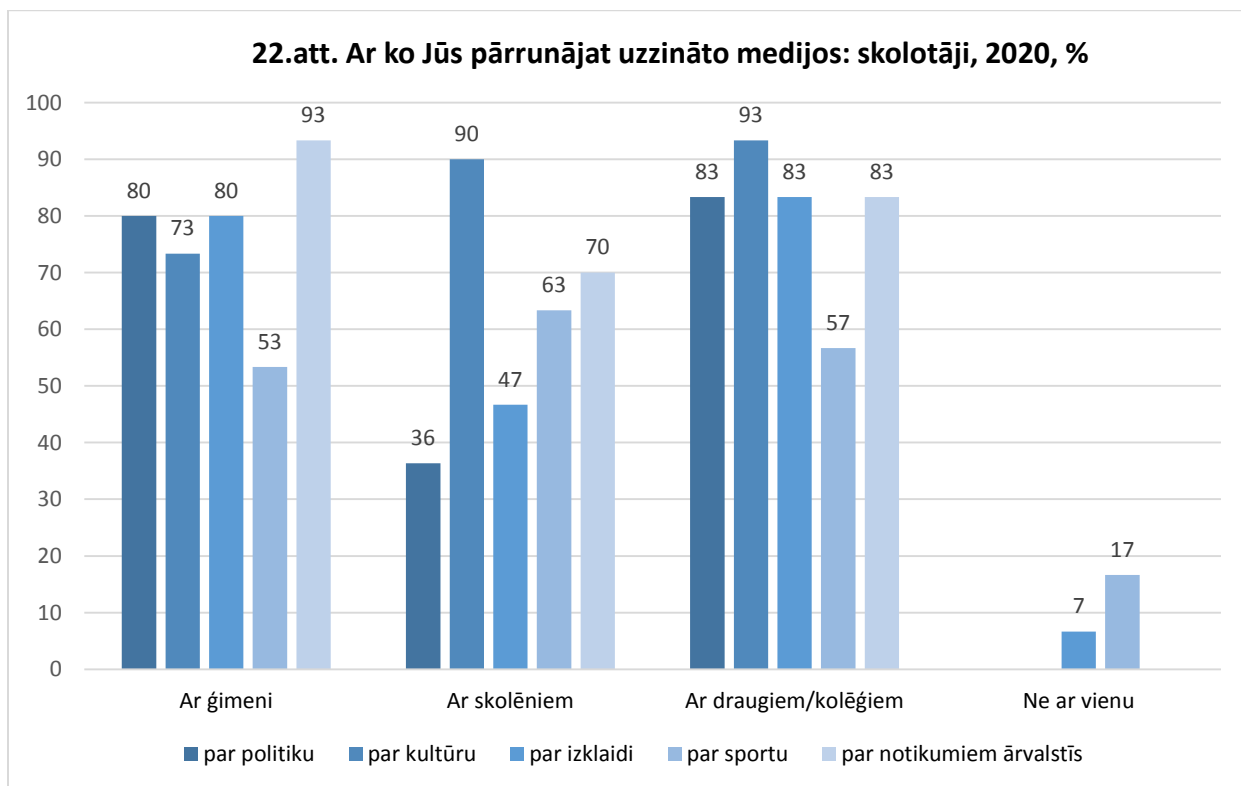
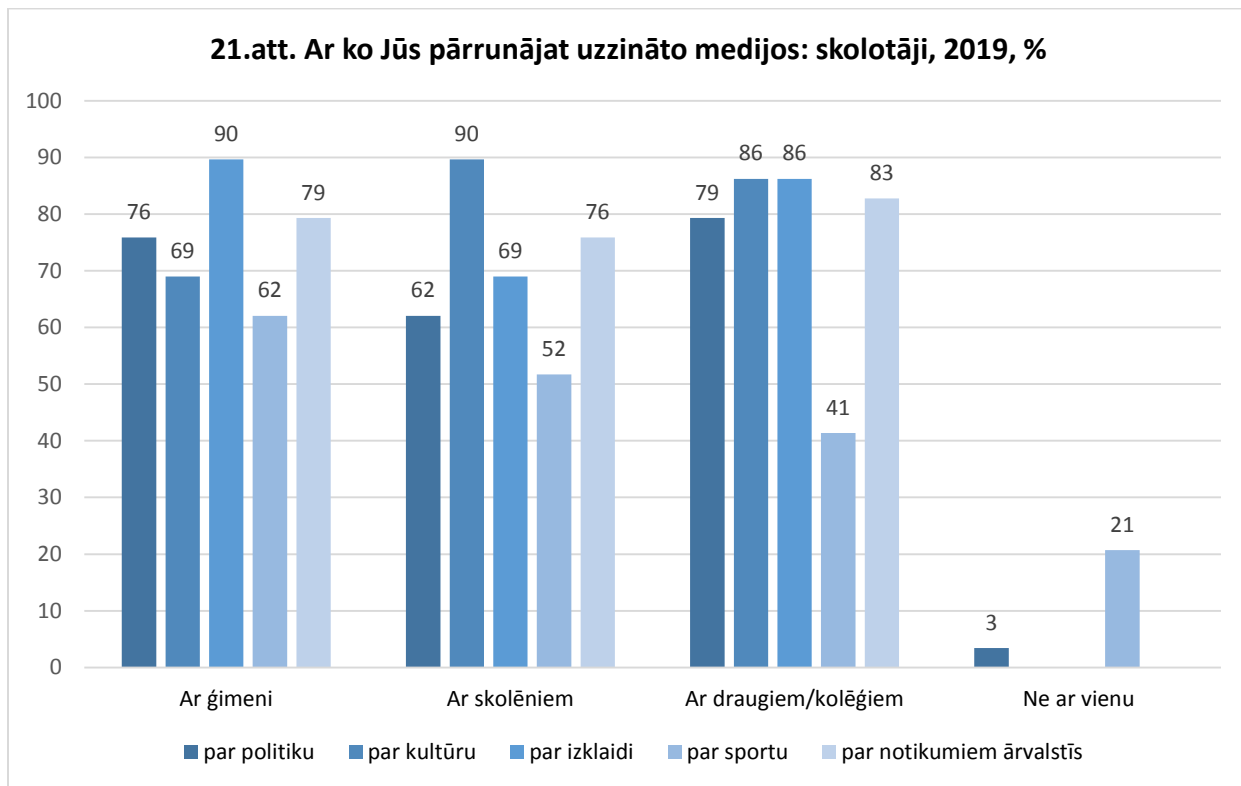

PEDAGOGU RESURSU PAŠVĒRTĒJUMS

